

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Лінгвостилістичні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ
у сучасному англійськомовному медіадискурсі та специфіка їх перекладу
українською мовою»**

Студента групи Па 58-22
факультету германської філології і
перекладу
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Стадника Ігоря Олеговича

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2023 року

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
Подсевак Катерина Сергіївна

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка:ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master Degree Thesis in Translation Studies

**under the title: “Linguistic and stylistic means of verbalization
of the concept REFUGEES in modern English media discourse
and the specificity of their translation into Ukrainian”**

Group Pa 58-22
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Ihor O. Stadnyk

Research supervisor:
Kateryna S. Podsievak
Candidate of Philology

Kyiv – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1.	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КОНЦЕПТІВ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	9
1.1. Поняття та підходи до вивчення концептів в мовознавстві	9
1.2. Проблеми перекладу концептів	14
1.3. Особливості медіадискурсу	20
1.4. Концепт БІЖЕНЦІ у фокусі правового та медійного дискурсу	23
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2.	
ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ БІЖЕНЦІ У СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ	34
2.1. Концептуальні метафори як засіб вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі	34
2.2. Лінгвальні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі	39
2.3. Стилiстичні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі	49
Висновки до розділу 2	52
РОЗДІЛ 3.	
ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ БІЖЕНЦІ В ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	54
3.1. Використання еквівалентів при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ	54
3.2. Лексичні трансформації	59
3.3. Граматичні трансформації	64
3.4. Лексико-граматичні трансформації	70
Висновки до розділу 3	72

ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	79
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	85
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	85
ДОДАТОК	87
SUMMARY	107

ВСТУП

Сучасний медіадискурс активно розвивається, охоплюючи різні сфери життя і діяльності людини. Різні аспекти медіадискурсу перебувають у фокусі уваги як українських (Н. Драган, Ю. Кузьменко, О. Черниш, Ю. Шепель, М. Яцимірська), так і зарубіжних дослідників (А. Bell, D. Crystal, F. Webster).

Висвітлення подій у світі відбувається швидко завдяки діджиталізації роботи засобів масової комунікації (ЗМІ). Така оперативність дозволяє слідкувати за подіями в інших країнах та регіонах, розповсюджуючи точки зору журналістів та впливаючи на формування громадської думки. У зв'язку із вторгненням в Україну одним з питань, які широко висвітлюються в зарубіжних ЗМІ, є питання біженців – громадян України, які вимушено перебувають в інших країнах через війну в своїй країні. Концепт БІЖЕНЦІ знаходить відображення в різноманітних статтях, інтерв'ю, репортажах, оглядах та дискусіях в різних типах ЗМІ, що обумовило **актуальність** дослідження. Актуальність дослідження також обумовлена тим, що наразі у вітчизняних наукових працях відсутні ґрунтовні дослідження особливостей вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовних засобах масової інформації та їх перекладу українською мовою.

Вивченням різних аспектів концептів займалися такі українські дослідники: Ж. Краснобаєва-Чорна вивчала параметри та структуру концептів, В. Ніконова – художні концепти, А. Приходько – питання концептосфери, зіставлення лінгвокультурних концептів, О. Селіванова – проблеми концептуального аналізу тощо. Серед зарубіжних науковців проблематика концептів висвітлена в роботах А. Wierzbicka, R. Langacker . та інших.

Переклад концептів є одним з найскладніших викликів для перекладача, який має враховувати низку екстралінгвістичних факторів, розбіжності національних концептосфер для адекватного відтворення авторських ідей, образів та почуттів та збереження комунікативного повідомлення автора у тексті перекладу.

Об'єктом дослідження є лінгвостилістичні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ у сучасному англійськомовному медіадискурсі.

Предметом дослідження є специфіка перекладу лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ англійськомовного медіадискурсу українською мовою.

Метою даного дослідження є визначення лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ у сучасному англійськомовному медіадискурсі та особливостей їх перекладу українською мовою.

Досягнення мети дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**:

- розглянути різні підходи до вивчення концептів;
- визначити специфіку та виклики перекладу концептів;
- охарактеризувати особливості медіадискурсу ;
- визначити лінгвістичні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі;
- визначити стилістичні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі;
- проаналізувати особливості перекладу концепту БІЖЕНЦІ українською мовою.

У роботі застосовані такі **методи** дослідження:

- загальнонаукові методи аналізу та синтезу – для вивчення та узагальнення теоретичних розвідок з дослідження концептів у лінгвістиці та перекладознавстві;
- компонентний аналіз – для виокремлення складових компонентів концепту БІЖЕНЦІ;
- стилістичний аналіз – для визначення стилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ;
- перекладацький аналіз – для визначення способів перекладу лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ;

- метод суцільної вибірки – для відбору практичного матеріалу дослідження;
- статистичні методи – для кількісних підрахунків та узагальнення результатів дослідження.

Матеріалом для дослідження слугували 104 фрагменти вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі (електронні медіа: газети *The Economist*, *Politico*, *The Washington Post*, *The New York Times*, агенства новин *Reuters*, *BBC*, *CNN*, *CBS NEWS*), відібраних методом суцільної вибірки.

Апробація результатів дослідження. Результати цього дослідження були оприлюднені на науково-практичній конференції “Пріоритетні завдання філологічних наук на сучасному етапі”: Стадник І. О. (2023) «Лексичні засоби прямої номінації концепту БІЖЕНЦІ у сучасному англійськомовному медіадискурсі». *Матеріали науково-практичної конференції «Актуальні питання філології і мовознавства», м. Дніпро, 3-4 листопада 2023 р.* Херсон: Видавничий дім «Гельветика».

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в роботі представлена спроба вперше систематизувати лінгвостилістичні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі, та визначити способи їх відтворення українською мовою із врахуванням застосування перекладацьких перетворень, які допомагають зберегти зміст концепту БІЖЕНЦІ.

Практичне значення отриманих в роботі результатів полягає їх внеску до загальної теорії перекладу, зіставного мовознавства, лексикології, когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології тощо.

У результаті вивчення предмету дослідження було одержано результати, які можна використовувати у викладанні практичних курсів перекладу у вищій школі («Аспектний переклад», «Галузевий переклад», «Теорія і практика перекладу медіадискурсу», «Перекладацький аналіз тексту»,) а також вибіркового курсу з когнітивної лінгвістики, стилістики, лексикології, лінгвокультурології тощо.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами та висновками, загальних висновків до роботи, списку використаної літератури, списку довідкової літератури, списку ілюстративного матеріалу, додатку та анотації.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КОНЦЕПТІВ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1. Поняття та підходи до вивчення концептів в мовознавстві

Концепт є сучасним терміном багатьох гуманітарних наук: мовознавства, літературознавства, філософії, лінгвістики, психології, культурології. У науковій літературі міститься багато визначень цього поняття, оскільки воно є одним із ключових у дослідженні мовної картини світу.

Вчення про концепт має давню історію. Його виникнення та первинний розвиток пов'язують з ім'ям П. Абеляра (XII ст.), який вважав, що концепт – форма, яка здатна охопити будь-який смисл, сукупність понять у ментальній сфері людини, що формуються під час сприйняття мови та користування нею.

В українській мові слово «концепт» – калька з латинського «*conceptus*» (поняття), і деякі дослідники вважають їх синонімами. Однак ці категорії є різними за функціональним характером. «Поняття» вживається, в першу чергу, в логіці та філософії, а «концепт» – у мовознавстві, культурології, лінгводидактиці, лінгвістиці. Концепт належить до свідомості і включає, на відміну від поняття, не лише описово-класифікаційні, а й чуттєво-вольові та образно-емпіричні характеристики. Концептами можна не лише мислити, їх можна переживати.

На даний час всі лінгвістичні підходи до розуміння поняття «концепт» зводяться зазвичай до лінгвокогнітивного та лінгвокультурологічного тлумачення цього явища. При цьому поняття концепту в лінгвістиці позначає та охоплює весь обсяг знань, уявлень, інформації про певний об'єкт або цілий клас об'єктів.

Так, концепти – це одиниці понятійної системи, які використовують мовні засоби для відтворення в них інформації про світ, уявлення про

національний образ, що має індивідуальний характер, який постійно змінюється, доповнюється новим знанням.

Поняття концепту та окремих підходів до його визначення за допомогою мовних одиниць у сучасній лінгвістиці досліджувалося відомими науковцями-лінгвістами. Зокрема, наукові розвідки проводились в таких напрямках: теорія концептів (М. М. Полюжин); методика дослідження концептів (А. П. Бабушкін, А. М. Приходько); аналіз структури концептів, вивчення їх у національній свідомості та зіставне дослідження (О. О. Селіванова О. В. Городецька, В. Ф. Старко, Ю. С. Белозьорова та інші).

У 1928 р. С. Аскольдов опублікував статтю «Концепт і слово», де виклав власне бачення і обґрунтував необхідність його застосування, оскільки така потреба постала передусім у процесі перекладу творів з англійської мови. Автор пропонує визначення концепту: як «мисленнєвого утворення, яке заміщує нам у процесі думання неозначену множинність предметів того самого роду» [41]

С. Аскольдов розмежовував концепти пізнання (загальні, схематичні уявлення) та художні концепти (індивідуальні розмиті уявлення): «Можливості концептів пізнання підкорюються законам логіки, або потребам відповідності реальній дійсності, а зв'язок елементів художнього концепту спирається на далеку від логіки та реальної прагматики художню асоціативність» [41].

О. Кубрякова відзначає, що концепт є терміном, що використовується для роз'яснення ментальних і психічних ресурсів людської свідомості та тієї інформаційної структури, яка відображає знання і досвід людини; оперативно-змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку (*lingua mentalis*), усієї картини світу, що відображена в людській психіці [11].

О. Кубрякова поділяє концепти за лінгвістичним вираженням на прості та складні: прості концепти – ті, що репрезентовані одним словом, складні – словосполученням або реченням. За походженням диференціюють первинні

та вторинні концепти: первинні – це вихідні концепти, сутність яких не підлягає аналізу; вторинні – концепти, що розвинулись із первинних [11].

С. Воркачов визначає концепт як «культурно позначений вербалізований смисл» [27]. «Концепт – одиниця колективного знання/свідомості (яка відправляє до вищих духовних цінностей), що має мовне вираження і відзначена етнокультурною специфікою» [4: 93]. У структурі концепту дослідник виокремлює три складові частини: понятійну (класифікаційні ознаки та дефініція), образну (зафіксовані в мовній свідомості пізнавальні метафори), значеннєву (місце концепту в лексико-граматичній системі конкретної мови).

Також науковець вказує на існування ментальних сутностей високого або граничного ступеня абстрактності: душа, істина, свобода, щастя, любов [1].

Ж. Краснобаєва-Чорна застосовує терміни світові концепти та національні концепти. Серед національних дослідниця виділяє:

- концепти первісної доби,
- Давнього світу (Китаю, Єгипту),
- античних держав (Греції, Риму),
- давніх слов'ян,
- Середньовіччя,
- Відродження,
- Просвітництва,
- Нового часу [17: 49–50].

Класифікаційна схема концептів, що її пропонує Ж. Краснобаєва-Чорна, містить три основні складові:

1) за історико-культурологічним параметром розподіляються на світові та національні;

2) за ціннісно-соціологічним параметром:

- а) матеріальні;
- б) духовні (пізнавальні, інтелектуальні, моральні, філософські, правові, релігійні);
- в) політичні, екологічні, економічні;

3) за когнітологічним параметром:

а) генетичний параметр: первинний, вторинний;

б) структурний параметр: простий, складний; мікро-, макроконцепт;

в) семантичний параметр: концепт-мінімум, концепт-максимум, енциклопедичний додаток.

На думку Ж.Краснобаєвої-Чорної, можливі також додаткові класифікації:

- за соціолінгвістичним параметром: етнокультурний, соціокультурний, індивідуально-культурний;
- за лінгвокультурологічним: рамковий або зі щільним ядром;
- за гносеологічним: повсякденний або науковий;
- за естетичним параметром: науковий або художній [17: 49–50].

Лінгвокультурні концепти відносяться до ментальних категорій, за допомогою яких описується національний (етнічний) характер.

Дослідження лінгвокультурного концепту відбувається в декілька етапів. Перший – це аналіз лексичного значення і внутрішньої форми ключового слова, котре репрезентує концепт. Другий етап передбачає виявлення синонімічного ряду лексеми – репрезентанта концепту. На третьому відбувається опис способів категоризації концепту в мовній картині світу. Четвертий етап – це визначення способів концептуалізації як вторинного переосмислення відповідної лексеми, дослідження концептуальної метафори чи метонімії. П'ятий етап – дослідження сценаріїв. Сценарій – це подія, що відбувається в просторі, припускає наявність суб'єкта, об'єкта, цілі, умов виникнення, часу і місця дії [28: 15–16].

Одним із основних підходів до визначення дефініції концепту є сприйняття його як ментального утворення, тобто способу мислення, певної установки або ж призми, крізь яку людина дивиться на світ і власне місце в ньому.

Саме в такому розумінні Р. Фрумкіна розглядає термін «концепт» як ментальне утворення, яке не існує у світі об'єктів, зазначаючи при цьому, що фундаментальною частиною наших знань про світ є уявлення стосовно

відношення між концептами, й ці уявлення формуються через мову, яка фіксує та транслює, відображаючи динаміку нашого пізнання [4]. Науковець пропонує визначати концепт як структуру, яка має ядро і периферію, де ядро концепту становлять словникові значення лексеми (план змісту), а периферію – суб'єктивний досвід, різні прагматичні складники лексеми, конотації й асоціації [8]. Р. Фрумкіна виділила два підходи до розуміння концепту [4]:

- концепт-мінімум, що пояснюється неповним володінням смислу слова властивим рядовому носієві мови щодо реалії, яка перебуває на периферії його життєвої практики;
- концепт-максимум як повне володіння смислом слова властивим рядовому носієві мови.

І. Штерн розглядає концепт із позиції психолінгвістики, характеризуючи його як ментальний прообраз. Він вважає, що концепт має дві сторони – мовну і психічну. Для психіки концепт – «ідеальне» утворення, образ, що втілює зумовлені культурою уявлення про світ, являючи собою прототип групи похідних понять; для мови концепт – утворення, що має певне ім'я [42: 191–194].

О. Залевська, зазначає, що концепт – поняття, яке не можна відстежити безпосередньо. Під час систематичного користування мовою у свідомості її носія успішно формується ціла система різних концептів. Крім того, можливий і зворотний процес: ті чи інші концепти можна вичленувати з ментальної сфери – чим безпосередньо і займаються психолінгвісти, старанно й глибоко аналізуючи наявний мовний матеріал. О. Залевська зазначає, що концепт може існувати як надбання окремого індивіда і як певний універсальний варіант, що функціонує в колективній свідомості суспільства чи представників унікальної народної культури. Концепт, за дослідницею, є базовим перцептивно-когнітивно-афективним утворенням динамічного характеру, що підпорядковується закономірностям психічного життя людини і, внаслідок цього, за багатьма параметрами відрізняється від понять і значень як продуктів наукового опису з позицій лінгвістичної теорії.

Таким чином, до визначення поняття «концепт» існують різні лінгвістичні підходи – когнітивний, лінгвокультурологічний, психолінгвістичний, які по-різному його описують.

Узагальнюючи вказані підходи до визначення поняття «концепту» у сучасній лінгвістиці можна дійти висновку, що концепт є комплексним ментальним утворенням, що ґрунтується на багатоманітності смислів у мовознавстві і використовується у процесі когнітивної (пізнавальної) діяльності людини. Концепт містить інформацію про загальноприйняті уявлення про світ, людину або їх окремі аспекти, що сформовані на підставі накопиченого індивідуального досвіду сприйняття однотипних явищ, який в результаті розповсюдження за допомогою мовних засобів набуває колективного (масового) характеру.

Різні визначення терміну «концепт» дають змогу виділити наступні його інваріантні ознаки, суттєві для аналізу:

- 1) це мінімальна одиниця людського досвіду у його ідеальному виявленні, що вербалізується за допомогою слова і має польову структуру;
- 2) це основна одиниця обробки, зберігання та передачі знань;
- 3) концепт має рухомі межі та конкретні функції;
- 4) концепт є соціальним явищем, його асоціативне поле зумовлює його прагматику;
- 5) це основний осередок культури.

Отже, концепти зображують світ у мозку людини, утворюючи при цьому концептуальну систему, а мовні знаки кодують у слові зміст цієї системи [18].

1.2. Проблеми перекладу концептів

В основі лінгвокогнітивістики та лінгвокультурології є концепт, що постає поняттям, яке відображує ментальний код нації, його історичний зріз, культурні надбання, особливості світовідчуття та є скарбницею позамовленнєвих чинників.

Кожен концепт містить відбиток тієї етносистеми, у межах якої він сформувався. Вагомою є також проблема відтворення в перекладі обсягу інформації, закладеного в певному концепті вихідної культури. Завдяки концептам у мові віддзеркалюється сама культура.

Мова є одним із способів формування концептів у свідомості людини. Однак для повноти формування концепту лише мови замало – необхідним є звернення до чуттєвого досвіду, наочність, предметна діяльність.

Переклад – це складний комунікативний процес, де зіштовхуються різні культури, різні особистості, різні склади мислення, різні літератури, різні епохи, різні рівні розвитку, різні традиції і настанови. На те, щоб дослідити ці глибинні текстові структури, а потім відтворити їх засобами іншої мови та ввести у царину іншої культури, і спрямований концептуальний аналіз, центральною оперативною одиницею якого є концепт. При цьому підході беруться до уваги як внутрішні процеси у свідомості людини, так і їхня реалізація в мові і культурі.

Розв'язання проблеми перекладності в теорії перекладу залежить від того, як тлумачиться співвідношення мовних та позамовних аспектів перекладу, які вимоги висуваються до перекладу та які нормативні критерії використовуються для його оцінювання.

Про актуальність та необхідність залучення концептуального аналізу до перекладу свідчить і зростаюча кількість публікацій, присвячених узагальненню ролі концепту у парадигмі перекладознавства.

На основі методу концептуального аналізу тексту вибудовується концептуальний підхід до перекладу, який полягає у визначенні текстових концептів й осягненні мегаконцепту (основного, глобального концепту) тексту як головної передумови перекладу. Метою такого підходу до перекладу є збереження не лише концепції, а й базових (мегатекстових) концептів оригіналу, які втілюються саме у прихованих смислах – імпліцитах, символах, концептах.

М.П. Лук'янченко [20: 5] виділяє такі основні принципи концептуального підходу до перекладу:

- виявлення і збереження у цільовому тексті базових концептів – важливих складників семантико-стилістичної системи оригіналу з метою забезпечення відповідних реакцій читачів перекладу;
- урахування під час перекладу авторської концепції першотвору, яка визначає його зміст і стиль;
- відтворення в перекладі лінгвостилістичних особливостей оригіналу, що пов'язано з певними втратами та різними трансформаціями, спричиненими відмінностями між мовними і концептуальними картинами світу;
- максимально точне відтворення у перекладі екстралінгвальних явищ як компонентів загальної контекстної системи оригіналу;
- урахування мовної і концептуальної картин одержувача перекладу та його культурної традиції;
- обов'язкове зіставлення концептуальної інформації, яку містить оригінал, з тією, яку виявлятиме перекладений текст, що є важливою передумовою досягнення адекватності.

У межах загальної теорії комунікації виділяється так звана функціонально-комунікативна адекватність перекладу, яка передбачає відтворення з максимально можливою мірою домінантної функції тексту, що формується на основі комунікативної інтенції відправника повідомлення, спрямованої на забезпечення комунікативного ефекту з боку отримувача інформації. У зв'язку з цим адекватним перекладом може вважатися “переклад, у якому відтворюється функціональна домінанта вихідного повідомлення відповідно до комунікативної інтенції відправника тексту-оригіналу” [20].

Л.К. Латишев вважає, що вихідний і перекладений тексти повинні передусім викликати однакові реакції у своїх адресатів [32].

Довкілля, духовне життя і поведінка людей відбиваються у свідомості індивідуума певними когнітивними структурами, які зі свого боку реалізуються і переструктуровуються в мовних категоріях і формах.

Відповідно, перекладацька діяльність визначається двома семіотичними картинами світу: національною (етнічною) та індивідуальною.

Прибічники традиційної теорії вважають адекватність одним з основних результатів процесу перекладу. Я.І. Рецкер називає адекватним перекладом єдність форми і змісту на новій мовній основі [13]. Адекватний переклад здебільшого передбачає відступ від формальної еквівалентності та застосування адаптивних стратегій.

Потрібно передавати не тільки зміст, а й розуміння ідейно-естетичних особливостей, властивих первинній культурі.

Термін “адекватність” у більшості своїх визначень має оцінювальний, навіть нормативний характер, однак щодо його вживання точаться суперечки, оскільки інколи він вживається як синонім до терміна еквівалентність, інколи на протигагу цьому терміну. Варто зауважити, що коли ці два терміни вживаються поряд, адекватність переважно стосується більш вільного, менш абсолютного співвідношення текстів оригіналу та перекладу, ніж еквівалентність.

О.Д. Швейцер, який дотримується традиційної думки про те, що еквівалентність є абсолютним критерієм, визначає адекватність крізь призму реакції перекладача на комунікативну ситуацію. При цьому, як зауважує дослідник, одним з головних критеріїв адекватності є те, що будь-яке відхилення від еквівалентності має бути вмотивоване об’єктивною потребою, а не сваволею перекладача [23]. Адекватність відштовхується від припущення, що рішення, ухвалені перекладачем, часто є компромісом, що переклад вимагає жертв та що в процесі перекладу часто варто вдаватися до певних утрат задля відтворення основних аспектів вихідного тексту.

Г.І. Богін зазначає, що розуміння тексту відбувається за певною схемою – схемою мисленнєвої діяльності [27]. Розуміння без схеми, без раціональних категоризацій – це неправильне розуміння або взагалі нерозуміння. Це процес, позбавлений такої ознаки дії як нормативність. Тобто автор вважає, що переклад неможливий без правильного розуміння й інтерпретації тексту, що здійснюється за допомогою процесу мисленнєвої діяльності та інтерпретації перекладачем

художнього тексту, що зумовлені розумінням змісту, який побудований так, що, зберігаючись у пам'яті реципієнта, сприяє розумінню тексту як єдиної структури засобів побудови реальності, та рефлексії – звернення думки до власного способу категоризації.

Співвіднесеність перекладу з міжкультурною комунікацією відносить його до культурологічної парадигми, зорієнтованої на соціокультурні чинники, які детермінують можливість оригінальних знаків перекладатися іншими, відмінними від них знаками.

Іноземна мова вважається основним інструментом міжкультурної комунікації [1], переклад – каналом, через який здійснюється взаємодія мов і культур [6], а перекладач – бікультурним медіатором, який у спілкуванні допомагає заповнювати когнітивні й комунікативні лакуни, що виникають під час накладання мовних картин світу відправника та отримувача повідомлення [6]. Розбіжність між оригіналом і перекладом виникає через відмінності між культурою відправника, до якої належить оригінал, та культурою сприймаючого оточення, у якій створюється переклад. Текст у таких умовах виникає як подвійне паралельне сприйняття власної й чужої системи поглядів на явища предметного світу [22]. Майстерність перекладача як мовної особистості полягає в тому, наскільки вміло та точно йому вдається зблизити дві різні мови, дві різні культури. При цьому важливо пам'ятати, що концепт вербалізується в тексті за допомогою логічних відношень. Отже, якщо логічні відношення між концептами, виявлені перекладачем, збережені у вторинному тексті, то можна вважати, що перекладач зрозумів значення концепту загалом.

Функціонування концепту в концептосфері певної культури зумовлене здатністю концепта до розвитку, його динамічною природою [12]. Багатоаспектність, багатошаровість концепту можна пояснити його подвійною природою: по-перше, вона зумовлена діяхронно, історично, по-друге, вона зумовлена синхронно – численністю одночасних репрезентацій у різних синтагматичних контекстах. Переходячи з однієї культурної верстви до іншої, культурні архетипи визначають динамічний розвиток самої культури [11]. При

цьому перекладач, так само як і автор, є певною особистістю з властивим їй світовідчуттям, образністю мислення, емоційністю, а тому має зрозуміти культурний фон мови оригіналу й реалізувати свій індивідуальний спосіб передачі комунікативної інтенції автора твору.

Способи подолання перешкод на шляху до перекладності та характер цих перешкод позначаються на самій сутності поняття перекладності та на його відношенні до еквівалентності й адекватності. Так само, як і повна еквівалентність, повна перекладність також виявляється не завжди досяжною. Часткові втрати задля досягнення головної прагматичної мети змушують вдаватися до перекладу на рівні часткової еквівалентності, але за обов'язкової умови адекватності перекладацького рішення. При цьому слід мати на увазі, що принципова перекладність, яка допускає певні втрати, виходить з того, що ці втрати стосуються менш істотних елементів тексту, та передбачає обов'язкове збереження його функціональних доміант та "раціонального інформаційного змісту" [11].

У кожній мові багато внутрішньомовних лакун, тобто пустих, незаповнених місць у лексико-фразеологічній системі мови. Якщо концепт стає предметом обговорення в суспільстві, можна говорити про формування його комунікативної релевантності. У цьому випадку лакуна буде неодмінно заповнена тим чи тим способом. Лексично невиражені концепти, представлені внутрішньомовними лакунами, є в національній свідомості, оскільки вони відбивають денотати національної дійсності [11].

Перекладність передбачає сприяння процесам активного пошуку та творення відповідників у мові перекладу для нових термінів і понять тексту оригіналу.

Багатовекторність перекладацької роботи під час відтворення концептів у тексті перекладу вимагає ширших знань у різних сферах наук, таких як історія, філософія, психологія та культурологія. Д.М. Каліщук у статті «Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу» стверджує, що «практично будь-який концепт може бути перекладений з однієї мови іншою (з

можливим редукуванням змісту), тобто підданий «перекодовувальній інтерпретації» і репрезентований іншою вербальною формою. Відмінності між культурами проявляються в кількісній і комбінаторній варіативності вибору ознак під час концептуалізації світу. Пояснення таких особливостей вибору ознак вимагає від перекладача звернення до історії, психології, філософії того чи іншого народу» [13].

Під час перекладу з однієї мови на іншу відбувається взаємне накладання картин світу мови оригіналу й мови перекладу. Вони одночасно проникають одна в одну та впливають одна на одну. Результатом їхньої взаємодії є варіант перекладу, що репрезентує своєрідність картини світу, зображеної в оригіналі, та елементи, властиві картині рідної для перекладача мови.

1.3. Особливості медіадискурсу

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у другій половині ХХ століття та формування єдиного інформаційного простору як віртуального середовища спілкування сприяло становленню та науковому осмисленню мови ЗМІ, вивченню її функціонально-стилістичних особливостей та внутрішньої структури.

Інтернет-мережа та пов'язані з нею технології набувають статусу провідного засобу масової комунікації, важливого інформаційного ресурсу, який забезпечує функціонування та розповсюдження великих інформаційних масивів.

В результаті активного вивчення лінгвістичних особливостей медіа мови виникає нова дисципліна – медіа лінгвістика, об'єктом вивчення якої є мова медіа текстів [36].

Дослідження мас-медійної мови, її структури та типологізації, методів її вивчення було здійснено у працях вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, психолінгвістів, теоретиків мас-медіа: С.І. Бернштейна, Т.Г. Добросклонської, В.Г. Костомарової, І.П. Лисакова, Г.Я. Солганика, С.І. Трескова, Д.Н.

Шмельова, А. Белла, Дж. Гербнера, М. Монтомери, Р. Фаулера, Н. Фейерклафа та інших.

Поняття медіадискурс є похідним від загальної концепції дискурсу і становить сукупність процесів і продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації в усьому розмаїтті і складності їх взаємодії [3]. У мас-медійному дискурсі використовуються тексти, які створені журналістами та/або поширюються за допомогою преси, радіо, телебачення, Інтернету [19].

У сучасній лінгвістиці існує два підходи до визначення поняття мас-медійного дискурсу. Відповідно до першого підходу, мас-медійний дискурс постає специфічним мовленнєво-мисленнєвим видом діяльності, характерним виключно для інформаційного мас-медійного простору [19]. З огляду на це розуміння слід відрізнити мас-медійний дискурс від інших типів дискурсу таких, як політичний, релігійний, науковий тощо. Різниця між ними визначається модифікацією параметрів дискурсу – використанням різних мовних практик та комунікативними ситуаціями його реалізації. Другий підхід трактує медіадискурс як будь-який вид дискурсу, що реалізується в медіапросторі та продукується засобами масової інформації [30]. Звідси, можна говорити про політичний, релігійний, науковий медіадискурси, вважаючи, що для своєї реалізації дані типи інституціонального дискурсу потребують наявності набору відносно стійких правил формування, інтерпретації та трансляції масової інформації. Саме такого підходу до вивчення медіадискурсу ми дотримуємося в цій роботі.

Сучасний медіадискурс є сферою функціонування мови, у якій спостерігається інтенсивний розвиток та стійка тенденція до нових трансформаційних процесів. Реагуючи на будь-які інноваційні процеси, що відбуваються у суспільстві, медіадискурс вказує на розвиток соціуму, його позитивні і негативні зміни у визначений період часу. Вибір певної мовної одиниці, граматичної форми або конструкції не лише свідчить про мовний смак, мовні уподобання та звички окремих людей, але й сигніфікує про мовні навички окремих класів і соціальних груп, тобто усього суспільства певного

історичного періоду [36]. При цьому ЗМІ ефективно впливають на культурний та соціальний контекст формування особистої думки та прийняття індивідуального рішення. Медіадискурс інтегрований у соціальні, особистісні та професійні стосунки і може бути використаний для досягнення відповідного іллокутивного ефекту.

Медійний дискурс постає провідним типом дискурсу, який проникає у всі типи інституціонального та повсякденного спілкування [39]. Тобто мова медіатекстів стає засобом здійснення соціальної влади та засобом формування світогляду та світосприйняття адресатів [20].

Серед основних ознак медіадискурсу вчені виокремлюють:

1) *групова співвіднесеність* (адресант розділяє погляди та ціннісні орієнтири своєї аудиторії);

2) *публічність* (відкритість, орієнтованість на масового адресата);

3) *діссенсна орієнтованість* (створення положення діссенса – протиріччя, незгоди – з подальшою дискусією);

4) *інсценування та масова спрямованість* (цілеспрямований вплив на кілька груп одночасно) [20].

Такі ознаки характерні для різних типів медіадискурсу. В наукових дослідженнях існують різноманітні класифікації типів медіадискурсу. Так, за критерієм каналу комунікації виділяють наступні типи [46]:

- дискурс преси (друкованих медіа);
- радіодискурс;
- теледискурс;
- інтернет-дискурс.

За критерієм функціонально-жанрової специфіки розрізняють такі типи медіадискурсу [19]:

- політичний медіадискурс;
- економічний медіадискурс;
- рекламний медіадискурс;
- спортивний медіадискурс;

- військовий медіадискурс;
- освітній медіадискурс;
- науковий медіадискурс.

Дослідниця О. Ю. Кузьменко зазначає, що медіадискурс виконує низку функцій:

1) *інформативна* функція, метою якої є виклад фактів, орієнтація в подіях;

2) *персуазивна* функція, або ж функція цілеспрямованого впливу на аудиторію;

3) *стимулююча* функція, метою якої є стимулювання реципієнта до покупки нав'язаних товарів чи послуг, або до слідування нав'язаним моделям поведінки;

4) *аксіологічна* або оцінна функція, спрямована на формування системи цінностей у реципієнтів;

5) *фатична* функція, спрямована на встановлення контакту з реципієнтами;

6) *розважальна* функція [19: 31].

Залежно від типу медійного дискурсу, одна чи декілька функцій можуть бути домінуючими.

1.4. Концепт БІЖЕНЦІ у фокусі правового та медійного дискурсу

Поняття «біженець» як правовий термін широко використовується у національному законодавстві та міжнародному праві. З метою визначення його суттєвих ознак та основних інтерпретацій доцільно розглянути формування цього поняття у ретроспективі.

Еволюція поняття «біженець» триває протягом тривалого часу. Численні проблеми у мирному співіснуванні народів та окремих соціально-культурних, етнічних та релігійних груп як всередині окремої держави, так і різних держав, їх союзів та політичних, військово-політичних блоків (державних утворень)

сформували обставини, за яких люди змушені були покинути власне житло та рідних у країні громадянства (підданства) або постійного проживання. Проблемні ситуації та неузгодженості, які утворювались на ґрунті суспільних відносин, пов'язаних із переміщенням людей в інші (відмінні від їх первинного сталого соціально-культурного та політичного життя) місця, породили потребу у впорядкуванні процесів пошуку вирішення цих невдовольень.

Це у свою чергу призвело до формування моделі міжнародного правопорядку і вирішення соціальних конфліктів з метою захисту прав переміщених людей на глобальному рівні.

«Минуле століття можна сміливо назвати періодом, що поклало початок глобальній міграції: Перша Світова війна, Жовтнева революція, крах Оттоманської імперії – усі ці події викликали масові переміщення людей в Європі і Азії. Тоді були уперше зроблені офіційні міжнародні зусилля із надання допомоги біженцям: перший крок в цій галузі був зроблений Лігою Націй, у рамках якої в серпні 1921 року пройшла перша конференція з питання біженців. У той час Міжнародний комітет Червоного Хреста звернувся до Ліги Націй із закликом допомогти більш ніж мільйонному контингенту російських біженців, вимушених залишити свою батьківщину в ході громадянської війни у Росії і що знаходилися у вкрай тяжкому положенні. Конференція прийняла рішення про створення посади Верховного комісара у справах російських біженців. На цей пост був призначений Фрїтьйоф Нансен – відомий норвезький вчений і державний діяч» [33].

На той час міжнародне право не визнавало осіб в якості самостійних суб'єктів міжнародного права і це перешкоджало їх переміщенню в інші країни. Влада інших держав не бажала брати під свою протекцію осіб, за яких жодна держава не несла відповідальності.

Першими джерелами міжнародного права, які регламентувати питання правового статусу біженців, були Угоди про видачу посвідчень особи російським біженцям від 5 липня 1922 року і зміни і доповнення до неї згідно

Угоди про видачу посвідчень особи вірменським біженцям від 31 травня 1924 року.

Вказаними Угодами було запроваджено видачу паспортів для біженців з метою їх ідентифікації та вільного переміщення, тобто так званий «паспорт» виконував декілька функцій – по-перше, підтверджував особу власника цього документа, а по-друге, був по суті проїзним документом зі строком дії в один рік. Вказані документи стали першими в історії проїзними документами для біженців та отримали неформальну назву на честь Верховного комісара у справах біженства Ф. Нансена – «паспорт Нансена або нансенівський паспорт» або «паспорт громадянина світу», який в 1942 році визнали уряди 52 держав світу.

12 травня 1926 року на Женевській конференції були внесені ряд доповнень і змін в Угоди 1922 і 1924 рр. Новий акт уперше сформулював визначення поняття «біженець», відповідно до п. 2 якого біженцем є росіянин: будь-яка особа російського походження, яка не користується або більше не користується захистом Уряду СРСР і яка не набула іншого громадянства, а також вірменин: будь-яка особа вірменського походження, яка раніше була підданим Оттоманської імперії, яка не користується або більше не користується захистом Уряду Турецької Республіки і яка не набула іншого громадянства.

«В цілому масова міграція населення, соціальні конфлікти в Російській імперії та переслідування вірменів на початку ХХ століття стало поштовхом до укладення під супроводом Ліги Націй низки інших міжнародних договорів з питань прав біженців, зокрема: Угода про правовий статус російських і вірменських біженців (Женева, 30 червня 1928 року); Угода про поширення на інші категорії біженців деяких заходів, прийнятих на користь російських та вірменських біженців (Женева, 30 червня 1928 року); Конвенція про міжнародний статус біженців (Женева, 28 жовтня 1933 року); Тимчасова угода про статус біженців, що прибувають з Німеччини (Женева, 4 липня 1936 року); Конвенція про статус біженців, що прибувають з Німеччини (Женева, 10 лютого 1938 року); Додатковий протокол до Тимчасової угоди від 4 липня 1936

року і Конвенції про статус біженців, що прибувають з Німеччини від 10 лютого 1938 року)» [16].

Відповідно до Статуту Міжнародної організації у справах біженців під визначення поняття біженець були віднесені:

«а) жертви нацистського або фашистського режимів, або режимів, які брали участь у Другій світовій війні на боці фашистських режимів, або жертви квислінговських або подібних їм режимів, що допомагали фашистським режимам в їхній боротьбі проти Об'єднаних Націй, незалежно від того, користуються вони міжнародним статусом як біженці або ні;

б) іспанські республіканці та інші жертви фалангістського режиму в Іспанії;

с) особи, які розглядались як біженці до початку Другої світової війни з причин расового, релігійного або національного характеру, або внаслідок їхніх політичних переконань» [26].

У 1949 році ООН починає роботу зі створення нової організації на заміну Міжнародної організації у справах біженців.

Результатом цієї роботи стало ухвалення резолюції № 428 (V) Генасамблеї ООН від 14 грудня 1950 року про прийняття Статуту Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців, у якому узагальнено поняття «біженець», що містилися у попередніх угодах.

Так, відповідно до п. 6 глави II Статуту компетенція Верховного комісара ООН у справах біженців поширюється на «всіх тих осіб, які у результаті подій, що відбулися до 1 січня 1951 року та в силу обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, громадянства або політичних переконань, знаходяться за межами країни своєї громадянської приналежності і не можуть користуватися захистом уряду цієї країни або не бажають користуватися таким захистом, або внаслідок таких побоювань, або з причин, що не пов'язані з міркуваннями особистої зручності; або не маючи визначено го громадянства і знаходячись за межами країни свого попереднього звичайного місця проживання, не можуть або не бажають повернутися в країну

внаслідок таких побоювань або з причин, не пов'язаними з міркуваннями особистої зручності» [35].

Вказане поняття «біженець», що міститься у Статуті УВКБ, має універсальний характер за сферою застосування та не містить жодних просторових або часових обмежень.

У подальшому основним джерелом міжнародного права, у якому на офіційному рівні надано визначення поняття «біженець», є Конвенція ООН про статус біженців від 28 липня 1951 року [15].

У своїй науковій статті Котляр О.І. вказує, що «окрім визначення поняття «біженець», зафіксованого у Статуті УВКБ ООН, існує поняття, яке міститься у розділі А статті 1 Конвенції про статус біженців 1951 року, що стало наслідком тривалих і бурхливих дискусій між державами, які проходили у Спеціальному комітеті з проблем біженців та осіб без громадянства. Деякі держави вважали, що неконкретне визначення викличе суперечки між державами з приводу його тлумачення і застосування, а також покладе на них надміру великі зобов'язання.

Для вироблення визначення, яке б задовольнило всі держави, у Спеціальному комітеті була створена робоча група, яка взяла за взірць визначення, що містилося в Статуті Міжнародної організації у справах біженців. Держави-учасниці Конвенції 1951 року погодились, що термін «біженець» повинен застосовуватися до осіб, які визнані біженцями відповідно до раніше прийнятих міжнародних угод від 12 травня 1926 року і 30 червня 1928 року або згідно з конвенціями від 28 жовтня 1933 року і 10 лютого 1938 року, Протоколом від 14 вересня 1939 року або згідно зі Статутом Міжнародної організації у справах біженців (п. 1 розділу А ст. 1 розділу I), а також до будь-якої особи, що відповідає положенням пункту 2 вказаного розділу Конвенції, де визначено: термін «біженець» означає особу, яка «внаслідок подій, які відбулися до 1 січня 1951 року, і через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів знаходиться за межами

країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань; або, не маючи визначеного громадянства і знаходячись за межами країни свого ко лишнього місця проживання в результаті подібних подій, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань» [16].

Однак дія Конвенції в редакції 1951 року в розумінні поняття «біженець» поширювалася лише на "події, які відбулися до 1 січня 1951 року", що згідно п. 1 розділу В ст. 1 означали: або а) "події, які відбулися в Європі до 1 січня 1951 року "; або б) "події, які відбулися в Європі або в інших місцях до 1 січня 1951 року ".

Це означало, що Конвенція залишила не врегульованим питання правового статусу осіб, які опинилися у відповідному становищі після подій 1 січня 1951 року.

Зазначена правова прогалина була вирішена лише 04 жовтня 1967 року, коли набрав чинності прийнятий державами-учасниками ООН Протокол щодо статусу біженців, згідно із яким термін "біженець" означає будь-яку особу, яка підпадає під визначення статті 1 Конвенції 1951 року з вилученням слів "в результаті подій, які сталися до 1 січня 1951 року ..." та слів "... внаслідок таких подій" у статті 1 А (2), тобто виключено часові дискримінаційні положення [31].

Як слушно відмічає Котляр О.І., «існування трьох універсальних угод – Статуту УВКБ, Конвенції 1951 року та Протоколу 1967 року, які містять визначення поняття «біженець», призвело до виникнення ще однієї правової проблеми, суть якої полягає у тому, що існує дві категорії біженців, серед вже визнаних такими на основі вищевказаних документів.

По-перше, це так звані «мандатні біженці». Це особи, які розглядаються УВКБ ООН біженцями на основі положень Статуту. Це визначення не залежить від держави притулку, яка є учасницею Конвенції 1951 року та Протоколу 1967 року. «Мандатні біженці» можуть отримувати допомогу безпосередньо від УВКБ. Однак вони не можуть користуватися правами та пільгами, що

надаються тим біженцям, які не визнані біженцями державою–учасницею Конвенції 1951 року. Цей термін застосовується до біженців згідно з більш широкою компетенцією Верховного комісара, яка була підтверджена Генеральною Асамблеєю ООН.

По-друге, це «конвенційні біженці». Це особи, за якими визнаний статус біженців державою притулку, що є учасницею Конвенції 1951 року та (або) Протоколу 1967 року. Тільки у цьому випадку вони користуються усіма правами та благами, які держава зобов'язалася надавати біженцям на основі міжнародного права. Для того щоб особа була визнана біженцем на основі міжнародного права, вона повинна відповідати таким умовам:

- 1) знаходитися за межами країни свого походження;
- 2) відчувати доволі обґрунтовані побоювання переслідування.

Ці побоювання повинні ґрунтуватися на одній з п'яти ознак: раси, релігії, громадянства, приналежності до якої-небудь визначеної соціальної групи, політичних переконань. Вона не має можливості або бажання користуватися захистом країни свого походження або повертатися у цю країну з причин побоювань переслідування» [16].

Отже, на даний час основними джерелами правового регулювання статусу біженців на глобальному рівні є міжнародно-правові угоди, а саме: Конвенція ООН про статус біженців 1951 року та Протокол ООН про статус біженців 1967 року. В той же час, ці міжнародно-правові угоди застосовуються лише в тих державах, які ратифікували цей документ, у тому числі із різними застереженнями до них.

Українська держава приєдналася до Конвенції про статус біженців 1951 року та Протоколу щодо статусу біженців 1967 року, ратифікувавши їх Законом України № 2942-III від 10 січня 2002 року [10].

Крім того, на національному рівні питання правового статусу біженців було врегульовано спочатку Законом України «Про біженців» № 3818-XII від 24 грудня 1993 року, потім зазначений Закон був викладений у нових редакціях згідно із Законом України № 2557-III від 21 червня 2001 року, який припинив

діяти у зв'язку із набранням чинності Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» № 3671-VI від 8 липня 2011 року, який є чинним на теперішній час з урахуванням відповідних змін, внесених згідно із Законами, останній із яких за № 3022-IX від 10.04.2023 [9].

Метою прийняття вітчизняного Закону 2011 року було удосконалення законодавства щодо біженців шляхом урахування документів у сфері міграції, прийнятих Радою Європи та Європейським Союзом. Закон запроваджував в Україні інститути допоміжного та тимчасового захисту, що є складовою інтеграції України до ЄС у сфері міграції. Зокрема, враховано положення щодо інститутів додаткового та тимчасового захисту, які містяться у рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи № R (2000) 9 від 3 травня 2000 року «Про тимчасовий захист» і № Rec (2001)18 від 27 листопада 2001 року «Про додатковий захист» та Директиві Ради Європейського Союзу № 2001/55/ЕС від 20 липня 2001 року «Про мінімальні стандарти стосовно надання тимчасового захисту у світлі масового припливу переміщених осіб та про заходи по сприянню збалансованості зусиль країн-членів щодо розміщення таких осіб та подолання його наслідків».

Таким чином, питання визначення концепту «біженці» у правову дискурсі пройшло упродовж XX століття – початку XXI століття довгий шлях розвитку та становлення його істотних ознак у вищевказаних міжнародно-правових документах та угодах, а також його закріплення у національному законодавстві шляхом імплементації відповідних норм актів міжнародного права, ратифікованих Україною.

Ключовими визначальними ознаками поняття «біженець» з правової точки зору є визнання цього статусу за особою, яка через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї національної (громадянської) належності та не може користуватися захистом цієї країни або

не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього місця проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Можна зробити висновок, що критеріями для детермінації правового становища біженця у особи є:

- 1) наявність обґрунтованих побоювань (тобто страх, що викликаний конкретними діями чи бездіяльністю інших осіб) відчуті на собі обмеження (позбавлення) або загрозу такого обмеження (позбавлення) своїх прав, свобод та інтересів через належність особи до відповідної раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), певної соціальної групи або політичних переконань;
- 2) перебування її за межами країни своєї правової належності та неможливість користуватися захистом цієї країни або небажання користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або відсутність у особи правової належності з відповідною країною і перебування її за межами країни свого останнього місця проживання через неможливість чи небажання повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань;
- 3) дія відповідного акту міжнародного та/або національного права, що регулюють статус біженця, на території перебування такої особи.

Спираючись на правове визначення, зміст концепту БІЖЕНЦІ включає також соціально-політичні, етнокультурні, економічні та культурологічні аспекти.

Висновки до розділу 1

Існують різні підходи до визначення поняття «концепт» – когнітивний, лінгвокультурологічний, психолінгвістичний, які по-різному його описують.

Узагальнюючи зазначені підходи, у нашій роботі дотримуємось визначення концепту є комплексного ментального утворення, що ґрунтується

на багатоманітності смислів і використовується у процесі когнітивної (пізнавальної) діяльності людини. Концепт містить інформацію про загальноприйняті уявлення про світ, людину або їх окремі аспекти, що сформовані на підставі накопиченого індивідуального досвіду сприйняття однотипних явищ, який в результаті розповсюдження за допомогою мовних засобів набуває колективного (масового) характеру.

Серед суттєвих ознак концепту виокремлюють такі:

- 1) це мінімальна одиниця людського досвіду у його ідеальному виявленні, що вербалізується за допомогою слова і має польову структуру;
- 2) це основна одиниця обробки, зберігання та передачі знань;
- 3) концепт має рухомі межі та конкретні функції;
- 4) концепт є соціальним явищем, його асоціативне поле зумовлює його прагматику;
- 5) це основний осередок культури.

Концепти утворюють концептуальні системи в свідомості індивіда та мовної спільноти, а мовні знаки кодують у слові зміст цієї системи.

Відтворення концептів у тексті перекладу вимагає ширших знань у різних сферах наук, таких як історія, філософія, психологія та культурологія.

Виявлення і збереження у тексті перекладу базових концептів як важливих складників авторської концептосфери і семантико-стилістичної системи вихідного тексту має на меті забезпечення відповідних реакцій читачів перекладу. Для реалізації цієї мети перекладач урахує під час перекладу авторську концепцію першотвору, яка визначає його зміст і стиль; відтворює в перекладі лінгвостилістичні особливості оригіналу, що пов'язано з певними втратами та різними трансформаціями, спричиненими відмінностями між мовними і концептуальними картинами світу; намагається максимально точно відтворити у перекладі екстралінгвальні явища як компоненти загальної концептосистеми оригіналу; урахує мовну і концептуальну картини світу реципієнта та його культурні традиції.

Медіадискурс – це сукупність процесів і продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації, які вбирає усі ознаки інституційного дискурсу залежно від функціонально-жанрових ознак (політичний, економічний, рекламний, спортивний, військовий, освітній, науковий медіадискурс).

Основні спільні ознаки різних типів медіадискурсу включають його відкритість, масову спрямованість, групову співвіднесеність, цілеспрямований вплив на адресата, створення умов для подальшої дискусії.

Реалізуючись в мовленні, медіадискурсу виконує інформативну, персуазивну, стимулюючу, аксіологічну, фатичну, розважальну функції.

Концепт БІЖЕНЦІ є багатоаспектним, включаючи юридичний, соціально-політичний, етнокультурний, економічний, культурологічний аспекти. Розуміння концепту БІЖЕНЦІ неможливе без його юридичного трактування. У правову дискурсі питання визначення концепту «біженці» пройшло довгий шлях розвитку. Становлення його істотних ознак у міжнародно-правових документах та угодах, національних законодавств, зокрема, у вітчизняному законодавстві, відбулося шляхом імплементації відповідних норм актів міжнародного права, ратифікованих Україною.

Ключовими визначальними ознаками поняття «біженець» з правової точки зору є визнання цього статусу за особою, яка через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї національної (громадянської) належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього місця проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

РОЗДІЛ 2.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ БІЖЕНЦІ У СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

2.1. Концептуальні метафори як засіб вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

З лінгвістичної точки зору, усі аспекти концепту БІЖЕНЦІ маніфестуються у структурі його ядра та периферії. Для визначення ознак, які детермінуються як ядерні та периферійні, розглянемо дефініції англійськомовних тлумачних словників. Для аналізу було обрано найбільш поширені та авторитетні словники Cambridge Academic Dictionary, Longman Dictionary of Contemporary English, Merriam-Webster Dictionary, Oxford Dictionary, Collins Dictionary:

Cambridge Academic Dictionary

Refugee

a person who has escaped from their own country for political, religious, or economic reasons or because of a war.

Merriam-Webster Dictionary

Refugee

: one that flees

especially : a person who flees to a foreign country or power to escape danger or persecution

Oxford English Dictionary

Refugee

a person who has been forced to leave their country in order to escape war, persecution, or natural disaster

Synonyms: displaced person, escapee, fugitive, asylum seeker, runaway, exile, émigré

Collins Dictionary

Refugees are people who have been forced to leave their homes or their country, either because there is a war there or because of their political or religious beliefs.

Synonyms: exile, asylum seeker, émigré, displaced person

Longman Dictionary of Contemporary English

Refugee

someone who has been forced to leave their country, especially during a war, or for political or religious reasons

Аналіз дефініцій та англійськомовного медіадискурсу дозволяє виявити концептуальні метафори, які розкривають різні аспекти змісту концепту БІЖЕНЦІ:

1) Концептуальна метафора БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВТЕЧА є наскрізною в концепті БІЖЕНЦІ. Вербалізація цієї концептуальної метафори відбувається такими лексемами:

- дієсловом *flee*:

(31) *Since February 2022, millions of refugees from Ukraine have crossed borders into neighboring countries, and millions more have been forced to flee within the country. They are in need of protection and support. (UNHR)*

(41) *The European Union is preparing to grant Ukrainians who flee the war the right to stay and work in the 27-nation bloc for up to three years, senior European officials said on Monday, adding that EU border states would get help to cope with the arrivals. (RT)*

- дієприкметник *fleeing*: (2) *Ms Supruniuk and her travelling companion are among the newer additions to a colossal wave of refugees fleeing Ukraine, which the UN High Commissioner for Refugees said on March 30th had passed 4m. (TE)*

(16) *Human-rights activists pray that Europe's spirit of welcome will outlast the war and eventually extend to refugees fleeing more distant conflicts. (TE)*

(29) *And it would be yet another ordeal for Ms Supruniuk and the millions of others fleeing a pointless war.* (TE)

- іменником **exodus**:

(6) *That would place Ukraine's exodus among the largest in history, comparable with that provoked by the first world war.* (TE)

(8) *The Ukrainian exodus is nearly triple the size of the wave of Syrians and others who reached Europe in 2015.* (TE)

- словосполученням **leave the country**:

(7) *It is already among the fastest-moving, with roughly 1m people a week leaving the country in the war's early stages.* (TE)

(5) *If the war drags on and men, currently barred from leaving the country if they are younger than 60, begin to join the women and children already abroad, the number of refugees could more than treble.* (TE)

2) Концептуальна метафора БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПРИМУС відбиває уявлення про недобровільне становище біженців, яке вони не обирали, а були змушені до нього внаслідок війни, переслідування та інших факторів. В текстах англійськомовного медіадискурсу вербалізація здійснюється за допомогою варіантів лексеми *to force*:

- пасивний стан дієслова *to force* – **to be forced**:

(4) *Nearly a quarter of the population has been forced to move.* (TE)

(62) *But human rights groups argue that the crackdown means migrants and refugees are being forced to take longer and more dangerous routes to reach safe countries.* (CBS)

- дієприкметник **forcing**:

(30) *The full-scale invasion of Ukraine in February 2022 has caused massive civilian casualties and the destruction of civilian infrastructure, forcing people flee their homes seeking safety, protection and assistance.* (UNHR)

3) Концептуальна метафора БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВІЙНА в проаналізованих фрагментах англійськомовного медіадискурсу відображає основну причину,

з якої люди вимушені набувати ознак біженців. Вербалізація концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВІЙНА відбувається за допомогою таких лексем :

- іменник **war**: (5) *If the war drags on and men, currently barred from leaving the country if they are younger than 60, begin to join the women and children already abroad, the number of refugees could more than treble.* (TE)

(41) *The European Union is preparing to grant Ukrainians who flee the war the right to stay and work in the 27-nation bloc for up to three years, senior European officials said on Monday, adding that EU border states would get help to cope with the arrivals.* (RT)

(29) *And it would be yet another ordeal for Ms Supruniuk and the millions of others fleeing a pointless war.* (TE)

- іменник **invasion**, який застосовується як синонім до війни:

(3) *That does not count the 6.5m people displaced within Ukraine by Russia's invasion.* (TE)

(30) *The full-scale invasion of Ukraine in February 2022 has caused massive civilian casualties and the destruction of civilian infrastructure, forcing people flee their homes seeking safety, protection and assistance.* (UNHR)

(34) *EU interior ministers are trying to forge a common response to the developing refugee crisis as thousands of Ukrainians flee their country amid the invasion by Russia.* (PLT)

4) Концептуальна метафора БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ відбиває іншу умову, за якої людина стає біженцем. Актуалізація метафори відбувається із застосуванням такої лексеми:

- іменник **persecution**:

(49) *A refugee is a person who has fled conflict or persecution in their own country. The legal rights of refugees are protected by international law.* (BBC)

5) Концептуальна метафора БІЖЕНЦІ – ЦЕ НЕБЕЗПЕКА розкриває ознаку пошуку безпечних місць концепту БІЖЕНЦІ. В англійськомовному медіадискурсі ця концептуальна метафора вербалізується за допомогою:

- прикметника **dangerous**:

(64) *The Biden administration has been hoping to stem the record tide of migrants and asylum seekers undertaking often dangerous journeys organized by human smugglers to get to the United States.* (CBS)

(62) *But human rights groups argue that the crackdown means migrants and refugees are being forced to take longer and more dangerous routes to reach safe countries.* (CBS)

Отже, концептуальні метафори, які розкривають основні аспекти змісту концепту БІЖЕНЦІ в текстах англійськомовного медіадискурсу, вербалізовані іменниками, дієсловами, дієприкметниками, прикметниками та словосполученням. Лексеми *flee, fleeing, war, persecution, dangerous, forced* входять до ядра концепту БІЖЕНЦІ, оскільки вербалізують узагальнений зміст концепту та забезпечують його розуміння в процесі комунікації. Лексема *leave the country* виступає синонімічним виразом до лексеми *flee* і відноситься до навколоядерної зони. Лексеми *exodus, invasion* входять до ближньої периферії ядра концепту БІЖЕНЦІ, представленому в англійськомовному медіадискурсі. Маючи схоже значення, вони, однак, є варіативними і набувають такого значення саме в контексті. Кількісне співвідношення концептуальних метафор представлено в таблиці 1.

Табл. 1.

Кількісне співвідношення концептуальних метафор
концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

<i>Концептуальна метафора</i>	<i>Кількість одиниць вербалізації</i>	<i>%</i>
БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВТЕЧА	19	8,4
БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВІЙНА	16	7,1
БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПРИМУС	6	2,7
БІЖЕНЦІ – ЦЕ НЕБЕЗПЕКА	2	0,9

БІЖЕНЦІ – ЦЕ	1	0,4
ПЕРЕСЛІДУВАННЯ		
Разом	44	19,5

2.2. Лінгвальні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

До лінгвальних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ належать засоби прямої лексичної номінації, тобто використання лексеми *refugees*. Це найпоширеніший засіб вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі, який було досліджено. Пряме найменування запобігає хибному тлумаченню в процесі спілкування, забезпечує розуміння під час комунікації, дозволяє краще донести думку автора.

Лексема *refugees* використовується як самостійно, так і у складі похідних від неї словосполучень. Самостійне використання лексеми *refugee(s)* зафіксовано у майже половині фрагментів – 51 з 104. Наприклад:

(9) *This led to a hardening of Europe’s borders, a deal with Turkey to prevent Syrian refugees from proceeding to other parts of Europe, “push-backs” of asylum-seekers arriving by boat and challenges by politicians to the very idea of asylum. (TE)*

(19) *The text encourages refugees “not to be afraid” of moving on to smaller cities. (TE)*

(26) *For economies, refugees could be both a burden and a boon. Goldman Sachs, a bank, estimates that the EU’s four biggest countries will spend nearly 0.2% of GDP to support the influx, assuming 4m refugees come to the region. (TE)*

(69) *Critics say the government's plans are unworkable, do not respect international obligations toward refugees, and fail to address problems in the existing asylum system, including extremely long processing times.* (CBS)

Похідні словосполучення з лексемою *refugee* мають різну структуру:

A) двокомпонентні асиндетичні субстантивні сполуки:

refugee children: (14) *The authorities are finding places in local schools for refugee children.* (TE)

refugee crisis: (34) *EU interior ministers are trying to forge a common response to the developing refugee crisis as thousands of Ukrainians flee their country amid the invasion by Russia.* (PLT)

(40) *So far, the directive has never been used – neither during the 2015/16 so-called refugee crisis nor following the Taliban takeover of Afghanistan in August 2021, which also caused large-scale refugee flows to Europe.* (IM)

refugee claims: (97) *Citing a renewed surge in refugee claims and critical delays in processing, Immigration Minister Sean Fraser brought in a new temporary policy last November to streamline work permit approvals for asylum seekers.* (CBC-2)

refugee flows: (40) *So far, the directive has never been used – neither during the 2015/16 so-called refugee crisis nor following the Taliban takeover of Afghanistan in August 2021, which also caused large-scale refugee flows to Europe.* (IM)

refugee status: (50) *However, it is up to host countries to decide whether an asylum seeker is granted refugee status.* (BBC)

(88) *Asylum seekers are allowed to get a job in Canada while their claim for refugee status is being assessed, but only if they've been issued a work permit.* (CBC-2)

refugee claimants: (89) *Staff at agencies providing services to refugee claimants say their clients are typically waiting anywhere from several months to more than a year for work permits. (CBC-2)*

(90) *They say if the federal government can speed up the process, asylum seekers would be better able to support themselves and their families and potentially lessen the demand for shelter spaces that saw dozens of refugee claimants sleeping on the street in Toronto in recent weeks. (CBC-2)*

refugee camp: (60) *The U.N.'s humanitarian agency says thousands of people living in the Jenin refugee camp in the Israeli-occupied West Bank still have no reliable access to fresh water a week after Israel's military carried out a deadly, two-day raid on the camp. (CBS)*

Двокомпонентні імеєникові сполуки з лексемою *refugee* фокусуються увагу адресата на аспектах, які безпосередньо пов'язані з питанням біженців – люди (*refugee children, refugee claimants*), наслідки (*refugee crisis, refugee flows*), організація (*refugee claims, refugee status, refugee camp*).

Б) трикомпонентні сполуки з дієприкметником

refugee-hosting countries: (32) *In light of the emergency and the scale of humanitarian needs, an inter-agency regional refugee response is being carried out, in support of the efforts of refugee-hosting countries. (UNHR)*

refugee housing crisis: (87) *The refugee housing crisis in Toronto is drawing attention to another challenge facing asylum seekers in Canada: how long it takes for them to get permission to work in this country. (CBC-2)*

Такі похідні трикомпонентні сполуки з лексемою *refugee* вербалізують складні явища, пов'язані з переміщенням біженців.

В) багатоконпонентні асиндетичні субстантивні сполуки:

an inter-agency regional refugee response: (32) *In light of the emergency and the scale of humanitarian needs, an inter-agency regional refugee response is being carried out, in support of the efforts of refugee-hosting countries. (UNHR)*

UN High Commissioner for Refugees: (2) *Ms Supruniuk and her travelling companion are among the newer additions to a colossal wave of refugees fleeing Ukraine, which the UN High Commissioner for Refugees said on March 30th had passed 4m.* (TE)

1951 Refugee Convention: (54) *The main principle of the 1951 Refugee Convention states that refugees should not be returned to countries where they faced threats to life or freedom.* (BBC-2)

Immigration, Refugees and Citizenship Canada / Immigration and Refugee Board: (95) *In addition, their claim must have been screened by Immigration, Refugees and Citizenship Canada (IRCC) and found to merit referral to the Immigration and Refugee Board for a legal decision on granting refugee status.* (CBC-2)

Зазначені багатокomпонентні асиндетичні субстантивні сполуки в основному є назвами організацій та посад, юридичних документів тощо, які регулюють питання біженців.

Г) іменник + of + refugees

wave of refugees: (2) *Ms Supruniuk and her travelling companion are among the newer additions to a colossal wave of refugees fleeing Ukraine, which the UN High Commissioner for Refugees said on March 30th had passed 4m.* (TE)

(73) *While Europe’s politicians flounder in the face of an unprecedented wave of refugees and migrants seeking shelter – many of them from war-torn Syria – some individuals have decided to take matters into their own hands.* (CNN-1)

supply of refugees: (23) *What is needed, says Mr Désir, is a mechanism to match the huge supply of refugees with the large demand across Europe to take them in, before that enthusiasm ebbs. “A lot of places say they are ready,” says Mr Désir, but refugees often lack the information to know where to go.* (TE)

proportion of refugees: (24) *The problem will grow as the proportion of refugees with connections in Europe inevitably falls.* (TE)

number of refugees: (5) *If the war drags on and men, currently barred from leaving the country if they are younger than 60, begin to join the women and children already abroad, the number of refugees could more than treble.* (TE)

(53) *the number of refugees the UK settles through "safe and legal routes" is capped.* (BBC)

inclusion of refugees: *The Regional Refugee Response Plan brings together national authorities, UN agencies, NGOs, as well as civil society organizations and focuses on supporting host country governments to ensure the inclusion of refugees, with full access to their rights, in line with international standards.* (UNHR)

Такі комбінації іменників *wave*, *supply*, *proportion*, *number* з прийменником *of* та лексемою *refugees* корелюють з ознакою кількості, яка входить до дальньої периферії концепту БІЖЕНЦІ.

Г) дієслівні словосполучення з лексемою *refugees*

move refugees to places: (20) *Mr Trzaskowski thinks a "European or even global system" is needed to move refugees to places with the capacity to accommodate them.* (TE)

funnel refugees: (22) *Mr Trzaskowski's plea is part of a chorus: Annalena Baerbock, Germany's foreign minister, proposes "humanitarian hubs" to funnel refugees across the EU and to America and an airlift to relieve Moldova.* (TE)

integrate refugees: (25) *Countries on the route taken by refugees in 2015, from Greece to Belgium, have greatly improved their ability to register and process them. Some, such as Germany, passed laws and set up institutions to integrate refugees.* (TE)

help refugees: (92) *"We are urging the federal government to immediately dispatch dedicated resources on the ground to help refugees and*

asylum seekers complete paperwork and process their applications so that people arriving can begin to find good work in weeks rather than the years it can currently take.” (CBC-2)

Вербалізація за допомогою таких дієслівних словосполучень актуалізує дії, направлені на біженців – переміщення (*move refugees*), направлення (*funnel refugees*), інтеграція (*integrate refugees*), допомога (*help refugees*).

Похідні словосполучення з лексемою *refugee(s)*, що є прямим найменуванням концепту, відносимо до навколоядерної зони та ближньої периферії концепту БІЖЕНЦІ.

В англійськомовному медіадискурсі як синонімічні лексеми *refugees* вживаються також лексеми *asylum-seekers*, *displaced persons* та *migrants*. Слід зазначити, що незважаючи на суттєву відмінність в значеннях понять, представлених цими лексемами, в медіадискурсі ці відмінності дещо стираються, оскільки такий тип дискурсу орієнтований на загальну аудиторію, яка може не розрізняти юридичні розбіжності в їх трактуванні.

Вживання лексеми *asylum-seeker* на позначення особи, яка прибула до іншої країни, сподіваючись отримати притулок чи статус біженця, (*asylum-seeker is someone who leaves their own country, often for political reasons or because of war, and who travels to another country hoping that the government will protect them and allow them to live there (CAD)*) є поширеним в проаналізованих фрагментах англійськомовного медіадискурсу.

asylum-seeker:

(9) This led to a hardening of Europe’s borders, a deal with Turkey to prevent Syrian refugees from proceeding to other parts of Europe, “push-backs” of asylum-seekers arriving by boat and challenges by politicians to the very idea of asylum. (TE)

(45) No asylum seeker has actually been sent to Rwanda so far. (BBC)

(47) *Almost £7m a day is spent on hotel accommodation for refugees and asylum seekers.* (UNHR)

(51) *The asylum seekers are expected to live on the vessel for about three to six months while their claims are dealt with.* (BBC-1)

(58) *Local councils in Lincolnshire and Essex both initially lost legal challenges to prevent bases being used to house asylum seekers, but the High Court ruled that some of the points made by Braintree and West Lindsey District Councils needed a fresh hearing.* (BBC-2)

(83) *For more we are joined by Lorraine Lam, an outreach worker who has been working closely with asylum seekers in need of housing in Toronto.* (CBC)

(88) *Asylum seekers are allowed to get a job in Canada while their claim for refugee status is being assessed, but only if they've been issued a work permit.* (CBC-2)

(93) *Sandy says the bulk of asylum seekers who come to her agency say they want to find a job as soon as possible.* (CBC-2)

Лексема *asylum-seeker* найчастіше вживається з лексемами на позначення розміщення, наданням житла *to house, housing, to live, accommodation*, які допомагають розкрити зміст концепту БІЖЕНЦІ. Вважаємо, що лексема *asylum-seeker* відноситься до навколоядерної зони концепту БІЖЕНЦІ, оскільки має спільні семантичні компоненти значення з прямим найменування концепту лексемою *refugees*. Лексеми *to house, housing, to live, , to accommodate, accommodation* відносимо до дальньої периферії концепту. Лексеми *asylum, protection, sanctuary*, які семантично пов'язані з лексемою *asylum-seeker* теж відносимо до периферії концепту.

Іншою лексемою, яка вербалізує концепт БІЖЕНЦІ, є лексема *migrant*. Така лексема знаходиться на ближній периферії концепту БІЖЕНЦІ, віддзеркалюючи узагальнені ознаки людей, які переміщуються між країнами в пошуках кращого життя (а person who moves from one

place to another, especially in order to find work or better living conditions (OED))

migrant:

(55) *The government insists its plan to send migrants to Rwanda for their asylum cases to be heard complies with international law.* (CNN-3)

(64) *The Biden administration has been hoping to stem the record tide of migrants and asylum seekers undertaking often dangerous journeys organized by human smugglers to get to the United States.* (CBS-2)

(66) *The U.K. government has proposed new legislation aimed at stopping migrants and asylum-seekers from entering the country without prior permission.* (CNN)

(76) *The website, Refugees Welcome (Fluechtlinge Willkommen,) has already placed dozens of refugees who otherwise might be placed in overcrowded migrant centers or struggle to put a roof over their heads at all.* (CNN-1)

(78) *Hundreds of migrants and refugees – like this man – this week filled a train station here in Munich, hoping that this stop could be one of their last ones on their grueling journey from lives of war, violence, poverty and oppression.* (CNN-1)

(82) *So far this year more than 34,000 migrants and refugees have crossed the Mediterranean Sea seeking a new life.* (CNN-3)

Аналіз англійськомовного медіадискурсу дозволяє зробити висновок, що лексема *migrants* та похідні від неї лексеми *migration*, *immigration* найчастіше використовується разом з лексемами *refugees* та *asylum seekers*, що свідчить про те, що в медіадискурсі вони вживаються синонімічно, автори медіаповідомлень акцентують увагу реципієнтів на спільних, а не відмінних, семантичних ознаках цих лексичних одиниць, а саме на переміщенні до інших країн.

Вербалізація концепту БІЖЕНЦІ також відбувається за допомогою дієприкметника *displaced* та словосполучення з ним *displaced persons*.

Вживання лексеми *displaced* (displace – to remove from the usual or proper place; specifically: to expel or force to flee from home or homeland (MWD); persons who lack a home, as through political exile, destruction of their previous shelter, or lack of financial resources (CD)) фокусує увагу на насильницькому переміщенні людей зі звичайних місць проживання, що дозволяє віднести цю лексему до навколоядерної зони концепту.

displaced:

(3) *That does not count the 6.5m people displaced within Ukraine by Russia's invasion.* (TE)

(35) *In light of estimates from the United Nations that up to 7 million people could be seeking refuge as a result of the Russian invasion in Ukraine, EU ministers discussed the activation of an emergency measure, 'Council Directive 2001/55/EC', titled the "Temporary Protection Device in the event of mass influx of displaced persons".* (IM)

(43) *Designed to deal with mass arrivals of displaced persons in the EU, it provides for the same level of protection, for one to three years, in all EU states, including a residence permit and access to employment and social welfare.* (RT)

(61) *The U.N. agency said at least 173 people, or about 40 families, were still displaced from their homes a week after the military operation.* (CBS)

Отже, засоби лінгвістичної вербалізації концепту БІЖЕНЦІ включають лексеми, які актуалізують його ядро, навколоядерну зону, ближню та дальню периферію. Результати аналізу лінгвальних репрезентацій концепту БІЖЕНЦІ представлені в таблиці 2.

Табл. 2.

Кількісне співвідношення лінгвальних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

<i>Лінгвальні засоби вербалізації</i>	<i>Кількість одиниць</i>	<i>%</i>
Refugee + похідні словосполучення	74	33
Asylum-seeker + похідні лексеми	64	28,4
Migrant + похідні лексеми	13	5,8
Displaced	6	2,7
Разом	157	69,9

2.3. Стилiстичнi засоби вербалiзацiї концепту БIЖЕНЦI в англiйськомовному медiадискурсi

Стилiстичнi засоби вербалiзацiї концепту БIЖЕНЦI у проаналiзованому англiйськомовному медiадискурсi не є широко представленими. Пiд час аналізу матерiалу дослiдження було виокремлено:

- Евфемiзми, якi визначають як навмисну заміну мовного знака певного поняття описовим найменуванням або іншими знаками для усунення небажаних, надто рiзких недостатньо ввічливих слів, для їхнього пом'якшення, або шифрування через заборону, зумовлену соціально-політичними, історично-культурними, релігійними, естичними й естетичними чинниками. [ЛЕ:135].

Було з'ясовано, що в англiйськомовному медiадискурсi пряма номiнація 'refugees' на позначення концепту БIЖЕНЦI замiнюється лексемами *arrivals*, *newcomers*, *those in need*, *those in search of a better life / people seeking a better life*.

arrivals:

(68) *For a government not to respond to waves of illegal arrivals breaching our borders would be to betray the will of the people we are elected to serve," Braverman said Tuesday. (CNN)*

(81) *The new arrivals get medical checks and then are escorted onto buses and taken to temporary accommodation. (CNN-2)*

newcomers

(27) *The relative abundance of work means that there is little risk that Germans will accuse the newcomers of taking their jobs.* (TE)

(28) *If the war grinds on, economies slow and governments fail to provide the newcomers with housing, services and jobs, Europe's welcome mats could be withdrawn. Dissent can already be heard in some overburdened countries.* (TE)

Заміна лексеми *refugee* лексемами *arrivals, newcomers* фокусує увагу реципієнтів повідомлення на самому факті прибуття нових людей, а не на причинах, які призвели до того, що вони стали біженцями. В такий спосіб нейтралізується негативна конотація лексеми *refugee*.

those in search of a better life:

(79) *This rush of people has challenged countries throughout Europe, including more prosperous ones that are prime destinations for those in search of a better life.* (CNN-2).

(80) *Almost every new train arriving in Munich brings another batch of people seeking a better life.* (CNN-2).

Заміна лексеми *refugees* словосполученнями *those in search of a better life / people seeking a better life* має на меті охарактеризувати біженців як шукачів кращої долі, які хочуть скористатись можливістю потрапити до багатших країн ЄС. Така заміна нівелює причину – війну, яка змусила українців вирушити до інших країн. Отже, автор спотворює образ українських біженців, має замість співчуття як жертвам війни, а, використання таких евфемізмів налаштовує реципієнта на негативне ставлення, викликає скептицизм та іронію.

people in need:

(12) *Hundreds of thousands of Europeans have offered rooms in their houses to Ukrainians in need.* (TE).

(74) *Using digital means, they are taking practical steps to offer desperate men, woman and children a place to stay in their own homes, or seeking to pressure their own governments into offering sanctuary to more of those in need.* (CNN-1)

Використання евфемізму *in need* викликає співчуття і позитивне ставлення до потреб біженців.

- Епітети, які являють собою «стилістичні фігури, тропи, що є означенням чи обставиною в реченні як атрибут предмета, дії, стану, й характеризуються високою емотивно-експресивною зарядженістю, оцінністю й образністю.» [ЛЕ:145]. В проаналізованих фрагментах англійськомовного медіадискурсу застосовуються епітети, які характеризують

А) стан біженців:

vulnerable: (46) *Under the deal, Rwanda can also ask the UK to take in some of its most vulnerable refugees.* (BBC)

desperate: (74) *Using digital means, they are taking practical steps to offer desperate men, woman and children a place to stay in their own homes, or seeking to pressure their own governments into offering sanctuary to more of those in need.* (CNN-1)

illegal: (68) *For a government not to respond to waves of illegal arrivals breaching our borders would be to betray the will of the people we are elected to serve," Braverman said Tuesday.* (CNN)

Б) кількість біженців:

mass: (35) *In light of estimates from the United Nations that up to 7 million people could be seeking refuge as a result of the Russian invasion in Ukraine, EU ministers discussed the activation of an emergency measure, 'Council Directive 2001/55/EC', titled the "Temporary Protection Device in the event of mass influx of displaced persons".* (IM)

(43) *Designed to deal with mass arrivals of displaced persons in the EU, it provides for the same level of protection, for one to three years, in all EU states, including a residence permit and access to employment and social welfare.* (RT)

large-scale: (40) *So far, the directive has never been used – neither during the 2015/16 so-called refugee crisis nor following the Taliban takeover of Afghanistan in August 2021, which also caused large-scale refugee flows to Europe.* (IM)

В) дії щодо біженців:

unlawful: (56) *But the Court of Appeal ruled in June 2023 that sending asylum seekers to Rwanda was unlawful and risks breaching Article 3 of the European Convention on Human Rights.* (BBC-2)

overcrowded: (76) *The website, Refugees Welcome (Fluechtlinge Willkommen,) has already placed dozens of refugees who otherwise might be placed in overcrowded migrant centers or struggle to put a roof over their heads at all.* (CNN-1)

Г) війну:

pointless: (29) *And it would be yet another ordeal for Ms Supruniuk and the millions of others fleeing a pointless war.* (TE)

full-scale: (30) *The full-scale invasion of Ukraine in February 2022 has caused massive civilian casualties and the destruction of civilian infrastructure, forcing people flee their homes seeking safety, protection and assistance.* (UNHR)

- Метафори, тобто художні засоби що полягають в переносному вживанні слова або виразу на основі аналогії, схожості або порівняння, а також слова або вирази, ужиті в такий спосіб. [СУМ]

(26) *For economies, refugees could be both a burden and a boon.* Goldman Sachs, a bank, estimates that the EU's four biggest countries will spend nearly 0.2% of GDP to support the influx, assuming 4m refugees come to the region. (TE) Метафора be both a burden and a boon використання для опису неоднозначності наслідків приймання біженців, які можуть бути як позитивними (лексема boon має позитивну конотацію), так і навпаки, негативними (лексема burden аж негативне забарвлення).

(76) *The website, Refugees Welcome (Fluechtlinge Willkommen,) has already placed dozens of refugees who otherwise might be placed in overcrowded migrant centers or struggle to put a roof over their heads at all.* (CNN-1) Метафора **to put a roof over one's head** використана з метою привернення уваги до проблеми надання житла біженцям у Німеччині.

Отже, за результатами аналізу англійськомовного медіадискурсу було встановлено, що він не містить великої кількості стилістичних засобів

вербалізації концепту БІЖЕНЦІ. Незначна кількість (таб. 3) засобів образної номінації, тропів, виконує функцію формування ставлення до біженців та формування думки щодо наслідків їх прибуття до нових країн.

Табл. 3.

Кількісне співвідношення стилістичних засобів вербалізації
концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

<i>Стилістичні засоби</i>	<i>Кількість одиниць</i>	<i>%</i>
Епітети	12	5,3
Евфемізми	10	4,4
Метафори	2	0,9
Разом	24	10,6

Висновки до розділу 2

Аналіз 100 фрагментів англійськомовного медіадискурсу дозволив виявити 225 одиниць вербалізації концепту БІЖЕНЦІ. Для вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі використовуються концептуальні метафори, які розкривають різні аспекти змісту концепту (44 одиниці, 17,6%). Найпоширенішими є концептуальна метафора БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВТЕЧА (19 одиниць, 8,4%), БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВІЙНА (16 одиниць, 7,1%), БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПРИМУС (6 одиниць, 2,7%), найменш поширеними концептуальними метафорами є БІЖЕНЦІ – ЦЕ НЕБЕЗПЕКА (2 одиниці, 0,9%) та БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ (1 одиниця, 0,4%)

Лінгвальні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ (157 одиниць, 69,9%) маніфестуються прямою номінацією за допомогою лексеми ‘refugee’ та похідних словосполученнями з нею, які входять до навколоядерної зони та периферії концепту, і які представлені іменниками, дієслівними словосполученням, багатоконпонентними субстантивними словосполученнями (74 одиниці, 33%). Також вербалізація концепту БІЖЕНЦІ здійснюється

шляхом використання лексеми 'asylum-seeker' та семантично пов'язаних з нею похідних лексем (64 одиниці, 28,4%); лексеми 'migrant' з похідними лексеми 'migration', 'immigration' (13 одиниць, 5,8%); та лексеми 'displaced' (6 одиниць, 2,7%).

Стилістичні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ включають використання етітетів (12 одиниць, 5,3%), евфемізмів (10 одиниць, 4,4%), метафор (2 одиниці, 0,9%)

РОЗДІЛ 3.

ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ БІЖЕНЦІ В ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1. Використання еквівалентів при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ

Оскільки концепт БІЖЕНЦІ є інтернаціональним, одиниці його вербалізації в англійськомовному тексті можуть бути перекладені українською мовою за допомогою словникових еквівалентів. Такі лексичні відповідники є складовими ядра концепту як в англійській, так і в українській мовах.

Лексема *refugee*, яка і називає концепт, перекладається за допомогою лексичного відповідника *біженці*:

(19) *The text encourages refugees “not to be afraid” of moving on to smaller cities.* (TE) – Текст закликає біженців не боятись рухатись до менших міст.

(26) *For economies, refugees could be both a burden and a boon. Goldman Sachs, a bank, estimates that the EU’s four biggest countries will spend nearly 0.2% of GDP to support the influx, assuming 4m refugees come to the region.* (TE) – Для економік країн, біженці можуть бути як тягарем так і даром. Банк «Голдман Сакс» оцінує, що чотири найбільші європейські країни будуть витратити приблизно 0,2% ВВП для підтримки напливу, очікуючи прибуття 4 мільйонів біженців у регіон.

Похідні словосполучення з лексемою *refugee*, як правило, трансформуються в перекладі українською мовою, що розглядається далі.

Лексемами *flee* та *fleeing*, які вербалізують концептуальну метафору БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВТЕЧА в перекладі українською представлені лексичним відповідниками – дієсловом *тікати* в різних часових формах та зворотом, *ті*, які *втікають* /*втекли*:

(31) *Since February 2022, millions of refugees from Ukraine have crossed borders into neighboring countries, and millions more have been forced to flee within the country. They are in need of protection and support.* (UNHR) – З початку

лютого 2022 року мільйони біженців з України перетнули кордони з сусідніми державами та ще більше мільйонів були змушені тікати всередині країни. Вони потребують захисту та підтримки.

(41) *The European Union is preparing to grant Ukrainians who flee the war the right to stay and work in the 27-nation bloc for up to three years, senior European officials said on Monday, adding that EU border states would get help to cope with the arrivals.* (RT) – Європейський Союз готується надати українцям, які втекли від війни, право перебувати та працювати у 27-державному блоці до трьох років, заявили європейські вищі посадові особи у понеділок, додаючи, що прикордонні держави ЄС отримають допомогу, щоб вони змогли впоратися з біженцями, які прибувають.

(2) *Ms Supruniuk and her travelling companion are among the newer additions to a colossal wave of refugees fleeing Ukraine, which the UN High Commissioner for Refugees said on March 30th had passed 4m.* (TE) – Пані Супрунюк та супроводжуючий її товариш серед тих, хто нещодавно поповнив колосальну хвилю біженців, які втекли з України, що вже перетнула 4 мільйони, за словами Верховного Комісара ООН у справах біженців.

(16) *Human-rights activists pray that Europe's spirit of welcome will outlast the war and eventually extend to refugees fleeing more distant conflicts.* (TE) – Правозахисники моляться, щоб європейський дух гостинності подолав війну та у підсумку поширився на біженців, які втекли з більш віддалених конфліктів.

(29) *And it would be yet another ordeal for Ms Supruniuk and the millions of others fleeing a pointless war.* (TE) – І це буде ще одним випробуванням для пані Супрунюк та мільйонів інших, які втекли від безглуздої війни.

Вербалізація концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВТЕЧА за допомогою словосполучення *leave the country* в перекладі українською представлені лексичним відповідником *залишати країну*:

(5) *If the war drags on and men, currently barred from leaving the country if they are younger than 60, begin to join the women and children already abroad, the*

number of refugees could more than treble. (TE) – Якщо війна затягнеться і чоловіки молодше за 60 років, яким наразі заборонено залишати країну, почнуть приєднуватись до жінок та дітей, які вже закордоном, кількість біженців може збільшитись ніж втричі.

Вербалізація концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВТЕЧА за допомогою лексеми *exodus* в перекладі українською не представлена лексичним відповідником, натомість, використовується перекладацьке перетворення.

Вербалізація концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПРИМУС відбувається в текстах англійськомовного медіадискурсу за допомогою лексеми *to force*, у формі пасивного стану *to be forced* та дієприслівника *forcing*, що відображають неприродний характер становища біженця, і в перекладі українською мовою має лексичний відповідник *змусити / вимушений / змушуючи*:

(4) Nearly a quarter of the population has been forced to move. (TE) – Майже чверть населення була вимушена стати переселенцями.

(62) But human rights groups argue that the crackdown means migrants and refugees are being forced to take longer and more dangerous routes to reach safe countries. (CBS) – Але правозахисні групи запевняють, що жорсткі заходи змусили мігрантів обрати довші та більш небезпечні маршрути щоб дістатися безпечних країн.

(30) The full-scale invasion of Ukraine in February 2022 has caused massive civilian casualties and the destruction of civilian infrastructure, forcing people flee their homes seeking safety, protection and assistance. (UNHR) – Повномасштабне вторгнення в Україну у лютому 2022 року спричинило масштабні жертви серед цивільного населення та руйнування цивільної інфраструктури, змушуючи людей лишати власні домівки в пошуках безпеки, захисту та допомоги.

Вербалізація концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВІЙНА за допомогою лексеми *war* в перекладі українською мовою відтворюється за допомогою лексичного еквіваленту *війна*:

(5) *If the war drags on and men, currently barred from leaving the country if they are younger than 60, begin to join the women and children already abroad, the number of refugees could more than treble.* (TE) – *Якщо війна затягнеться і чоловіки молодше за 60 років, яким наразі заборонено залишати країну, почнуть приєднуватись до жінок та дітей, які вже закордоном, кількість біженців може збільшитись ніж втричі.*

(41) *The European Union is preparing to grant Ukrainians who flee the war the right to stay and work in the 27-nation bloc for up to three years, senior European officials said on Monday, adding that EU border states would get help to cope with the arrivals.* (RT) – *Європейський Союз готується надати українцям, які втекли від війни, право перебувати та працювати у 27-державному блоці до трьох років, заявили європейські вищі посадові особи у понеділок, додаючи, що прикордонні держави ЄС отримають допомогу, щоб вони змогли впоратися з біженцями, які прибувають.*

(29) *And it would be yet another ordeal for Ms Supruniuk and the millions of others fleeing a pointless war.* (TE) – *І це буде ще одним випробуванням для пані Супрунюк та мільйонів інших, які втекли від безглуздої війни.*

Вербалізація концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВІЙНА за допомогою лексеми *invasion* в перекладі українською мовою відтворюється за допомогою лексичного еквіваленту *вторгнення*:

(3) *That does not count the 6.5m people displaced within Ukraine by Russia's invasion.* (TE) – *Це не враховує 6,5 мільйонів внутрішньо переміщених людей, які переселилися в межах України внаслідок російського вторгнення.*

(34) *EU interior ministers are trying to forge a common response to the developing refugee crisis as thousands of Ukrainians flee their country amid the invasion by Russia.* (PLT) – *Міністри внутрішніх справ ЄС намагаються напрацювати спільне вирішення урегулювання міграційної кризи, оскільки тисячі українців залишають свою країну через вторгнення Росії.*

Вербалізація концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ за допомогою лексеми *persecution* в перекладі

українською мовою відтворюється за допомогою лексичного еквіваленту *переслідування*:

(49) *refugee is a person who has fled conflict or persecution in their own country. The legal rights of refugees are protected by international law. (BBC) – Біженцем є особа, яка втекла від конфлікту або переслідування у власній країні. Юридичні права біженців захищені міжнародним правом.*

Вербалізація концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ НЕБЕЗПЕКА за допомогою лексеми *dangerous* в перекладі українською мовою відтворюється за допомогою лексичного еквіваленту *небезпечний*:

(62) *But human rights groups argue that the crackdown means migrants and refugees are being forced to take longer and more dangerous routes to reach safe countries. (CBS) – Але правозахисні групи запевняють, що жорсткі заходи змусили мігрантів обрати довші та більш небезпечні маршрути щоб дістатися безпечних країн.*

Отже, переклад лексем *refugee, flee, fleeing, leave the country, war, invasion, persecution, forced, forcing, dangerous*, які є засобами прямої номінації та засобами вербалізації концептуальних метафор концепту БІЖЕНЦІ, за допомогою лексичного еквівалента повністю відтворює їх інформативний, оцінний та емоційний аспекти.

Переклад за допомогою лексичного еквіваленту також застосовується до таких лінгвальних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ, як переклад лексем *migrant – мігрант, migration – міграція, immigration – імміграція*. Наприклад:

(55) *The government insists its plan to send migrants to Rwanda for their asylum cases to be heard complies with international law. (BBC-2) - Уряд наполягає, що його план щодо направлення мігрантів до Руанди для розгляду їх справ про надання притулку відповідає нормам міжнародного права.*

(104) *Just four days ago, asylum seekers were moved onto an austere barge moored off the British coast as the government rolled out a new policy aimed at illustrating its tough approach on migration. (NYT) – Чотири дні назад тих, хто просить притулку, перемістили на звичайну баржу пришвартовану біля*

британського узбережжя, у зв'язку із застосуванням урядом нової політики, спрямованої на демонстрацію цього суворого підходу до питань міграції.

(95) *In addition, their claim must have been screened by Immigration, Refugees and Citizenship Canada (IRCC) and found to merit referral to the Immigration and Refugee Board for a legal decision on granting refugee status. (CBC-2) – Також їх заяви мають бути перевірені Службою імміграції, біженства та громадянства Канади на відповідність для направлення до Ради з питань імміграції та біженства для прийняття рішення щодо надання статусу біженця.*

Аналіз матеріалу дослідження продемонстрував застосування прямих лексичних відповідників для перекладу стилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ, зокрема епітетів *mass, vulnerable*:

(35) *In light of estimates from the United Nations that up to 7 million people could be seeking refuge as a result of the Russian invasion in Ukraine, EU ministers discussed the activation of an emergency measure, 'Council Directive 2001/55/EC', titled the "Temporary Protection Device in the event of mass influx of displaced persons". (IM) – На тлі прогнозів ООН, що до 7 млн осіб можуть просити притулку як результат російського вторгнення в Україну, міністри ЄС обговорили введення надзвичайних заходів «Директиви Ради 2001/55/EC, іменованої «Засоби тимчасового захисту у випадку масового напливу переміщених осіб».*

(46) *Under the deal, Rwanda can also ask the UK to take in some of its most vulnerable refugees. (BBC) – Згідно із угодою Рунда може також просити Велику Британію прийняти найбільш вразливих біженців.*

За результатами аналізу загальна кількість випадків застосування лексичного еквіваленту в перекладі склала 107 випадків (42,8%).

3.2. Лексичні трансформації при перекладі лінгвальних та стилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ

Лексичні трансформації при перекладі вербальної маніфестації концепту БІЖЕНЦІ в текстах сучасного англійськомовного медіадискурсу охоплюють власне лексичні та лексико-семантичні трансформації: калькування, генералізацію, диференціацію, смисловий розвиток, цілісне перетворення.

Калькування:

(15) *It is also that welcoming refugees is part of a mobilisation for a nearby war in which NATO and Europe, although non-combatants, are passionately partisan.* (TE) – *Прийняття біженців – це також частина мобілізації для найближчої війни, у якій НАТО та Європа, хоча не учасники, але палкі прихильники.*

(22) *Mr Trzaskowski's plea is part of a chorus: Annalena Baerbock, Germany's foreign minister, proposes "humanitarian hubs" to funnel refugees across the EU and to America and an airlift to relieve Moldova.* (TE) – *Заява pana Тшасковського є лунає серед інших схожих пропозицій: міністр закордонних справ Німеччини Анналена Бербок пропонує створити гуманітарні центри, щоб направити біженців до країн ЄС та в Америку та збільшення повітряних перевезень для полегшення ситуації у Молдові.*

(38) *Displaced persons are granted residency status without having to go through complex asylum procedures.* (IM) – *Переміщеним особам надано дозвіл на проживання без проходження складних процедур для отримання притулку.*

(56) *But the Court of Appeal ruled in June 2023 that sending asylum seekers to Rwanda was unlawful and risks breaching Article 3 of the European Convention on Human Rights.* (BBC-2) – *Але апеляційний суд ухвалив рішення у червні 2023 року, згідно із яким вислання претендентів на отримання статусу біженця до Руанди було незаконним та створює ризик порушення статті 3 Європейської конвенції з прав людини.*

(30) *The full-scale invasion of Ukraine in February 2022 has caused massive civilian casualties and the destruction of civilian infrastructure, forcing people flee their homes seeking safety, protection and assistance.* (UNHR) – *Повномасштабне вторгнення в Україну у лютому 2022 року спричинило масштабні жертви*

серед цивільного населення та руйнування цивільної інфраструктури, змушуючи людей лишати власні домівки в пошуках безпеки, захисту та допомоги.

Лексична трансформація калькування використовується для відтворення як лінгвальних (*displaced persons* – *переміщені особи*; *funnel refugees* – *направити біженців*), так і стилістичних (*unlawful* – *незаконний*, *full-scale* – *повномасштабний*) засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ.

Генералізація:

(74) *Using digital means, they are taking practical steps to offer desperate men, woman and children a place to stay in their own homes, or seeking to pressure their own governments into offering sanctuary to more of those in need.* (CNN-1) – Використовуючи цифрові технології, вони здійснюють практичні кроки, пропонуючи свої домівки людям у складних життєвих обставинах, або намагаються змусити свої уряди надати притулок тим, хто цього потребує.

Біженці, які у вихідному тексті позначені переліком *men, woman and children* у тексті перекладу генералізовані лексемою *люди*. Такий переклад спрощує сприйняття та нейтралізує емоційну складову при перерахуванні.

Диференціація:

(35) *In light of estimates from the United Nations that up to 7 million people could be seeking refuge as a result of the Russian invasion in Ukraine, EU ministers discussed the activation of an emergency measure, 'Council Directive 2001/55/EC', titled the "Temporary Protection Device in the event of mass influx of displaced persons".* (IM) – На тлі прогнозів ООН, що до 7 млн осіб можуть просити притулку як результат російського вторгнення в Україну, міністри ЄС обговорили введення надзвичайних заходів «Директиви Ради 2001/55,ЕС, іменованої «Засоби тимчасового захисту у випадку масового напливу переміщених осіб».

В перекладі словосполучення *seek refuge* відтворено як *просити притулку*, хоча перше словниковий відповідник *seek* – *шукати*, *refuge* –

притулок. Використання диференціації забезпечує краще відтворення значення словосполучення *seek refuge* в даному контексті.

(40) So far, the directive has never been used – neither during the 2015/16 so-called refugee crisis nor following the Taliban takeover of Afghanistan in August 2021, which also caused large-scale refugee flows to Europe. (IM) – До цього часу, директива ніколи не застосовувалась – ні упродовж 2015/2016 років під час так званої «міграційної кризи», ні під час захвату Талібаном Афганістану у серпні 2021 року, який також спричинив масштабний наплив біженців до Європи.

В перекладі словосполучення *refugee flows* відтворено як *наплив біженців*, хоча перше словниковий відповідник іменника *flow* – *потік*. Використання диференціації забезпечує інтенсифікацію кількості біженців адже таке метафоричне вживання лексеми *flow* вказує на великі кількість подібно до кількості води в потоці, а переклад за допомогою лексеми *наплив* демонструє, що така кількості ще більша

Смисловий розвиток (модуляція):

(4) Nearly a quarter of the population has been forced to move. (TE) – Майже чверть населення була вимушена стати переселенцями.

Переклад дієслова *to move* одним зі словникових відповідників *рухати*, *пересувати*, *переїжджати* не передає зміст повідомлення, тому при перекладач вдається до прийому смислового розвитку, замінюючи поняття *переїжджати* іншим – *ставати переселенцями*, яке з нього виводиться на логічній основі: *переїжджати* >> *переселятись* >> *ставити переселенцями*.

(6) That would place Ukraine's exodus among the largest in history, comparable with that provoked by the first world war. (TE) – Це б призвело до однієї з найбільших в історії хвилі еміграції, яку можна порівняти з тією, що була викликана Першою світовою війною.

За своїм значенням лексема *exodus* синонімічна *fleeing* і є засобом вербалізації концептуальної метафори БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВТЕЧА. Водночас, ця лексема є інтернаціоналізмом біблійного характеру із відповідником *вихід* в

українській мові, апелюючи до виходу євреїв з Давнього Єгипту. Однак такий відтінок значення може бути незрозумілим українським омкьчитачеві, або ж сприйматися занадто драматично, тому перекладач обирає застосування прийому смислового розвитку: вихід народу з країни >> залишення своєї країни >> еміграція.

(33) *The Regional Refugee Response Plan brings together national authorities, UN agencies, NGOs, as well as civil society organizations and focuses on supporting host country governments to ensure the inclusion of refugees, with full access to their rights, in line with international standards.* (UNHR) – *Регіональний план-реагування на потреби біженців об'єднав уряди країн, служби ООН, національні урядові органи, так само як громадські цивільні організації та передбачає підтримку урядів приймаючих країн для забезпечення інтеграції біженців, з повним доступом до прав у відповідності до міжнародних стандартів.*

У перекладі лінгвального засобу вербалізації концепту БІЖЕНЦІ *inclusion of refugees* використано прийом логічного розвитку, оскільки дослівний переклад включення має багато значень в українській мові: *inclusion* – *включати до певної спільноти >> ставити частиною спільноти >> інтегрувати до спільноти >> інтеграція.*

Цілісне перетворення:

(32) *In light of the emergency and the scale of humanitarian needs, an inter-agency regional refugee response is being carried out, in support of the efforts of refugee-hosting countries.* (UNHR) – *На тлі надзвичайної ситуації та масштабних гуманітарних потреб біженців ведеться міжурядова регіональна робота, на підтримку зусиль країн, які приймають біженців.*

Цілісне перетворення застосовано для адаптації значення багатокomпонентного словосполучення *an inter-agency regional refugee response* для українського реципієнта, оскільки дослівний переклад не передає його змісту.

Отже, при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі українською мовою застосовують лексичні та лексико-семантичні перекладацькі трансформації з метою адекватного відтворення повідомлення адресанта. Кількісне вираження застосування цих перетворень представлено в таблиці 4.

Табл. 4

Лексичні трансформації при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

<i>Трансформація</i>	<i>Кількість випадків застосування</i>	<i>%</i>
Калькування	16	6,4
Генералізація	1	0,4
Диференціація	6	2,4
Смисловий розвиток	20	8
Цілісне перетворення	1	0,4
Разом	44	17,6

3.3. Граматичні трансформації при перекладі лінгвальних та стилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ

Серед граматичних трансформацій при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в сучасному англійськомовного медіадискурсі використовуються транспозиція, граматична заміна, морфологічна заміна, додавання та вилучення.

Транспозиція:

(14) *The authorities are finding places in local schools for refugee children.*

(TE) – *Влада шукає вільні місця у місцевих школах для дітей біженців.*

(34) *EU interior ministers are trying to forge a common response to the developing refugee crisis as thousands of Ukrainians flee their country amid the*

invasion by Russia. (PLT) – Міністри внутрішніх справ ЄС намагаються напрацювати спільне вирішення урегулювання міграційної кризи, оскільки тисячі українців залишають свою країну через вторгнення Росії.

(38) Displaced persons are granted residency status without having to go through complex asylum procedures. (IM) – Переміщеним особам надано дозвіл на проживання без проходження складних процедур для отримання притулку.

(50) However, it is up to host countries to decide whether an asylum seeker is granted refugee status. (IM) – Однак, це право приймаючої країни вирішувати чи надавати статус біженця претендентам на нього.

Транспозиція – зміна порядку слів – використовується у більшості випадків у зв'язку з різною граматичною будовою англійської та української мов. Використання транспозиції в перекладі українською мовою засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі є поширеним, однак обмежене рівнем словосполучення.

Граматична заміна (синтаксична заміна):

(1) The number fleeing Ukraine has passed 4m. (TE) – Кількість тих, хто залишив Україну, перетнула 4 мільйони. Заміна простого речення складно-підрядним.

(16) Human-rights activists pray that Europe's spirit of welcome will outlast the war and eventually extend to refugees fleeing more distant conflicts. (TE) – Правозахисники моляться, щоб європейський дух гостинності подолав війну та у підсумку поширився на біженців, які втекли з більш віддалених конфліктів. Заміна дієприкметника підрядним реченням.

(29) And it would be yet another ordeal for Ms Supruniuk and the millions of others fleeing a pointless war. (TE) – І це буде ще одним випробуванням для пані Супрунюк та мільйонів інших, які втекли від безглуздої війни. Заміна дієприкметника підрядним реченням.

(80) Almost every new train arriving in Munich brings another batch of people seeking a better life. (BBC) – Майже кожен новий прибуваючий потяг до шукати кращого життя.

Мюнхена доставляє іншу групу людей, які шукають кращого життя. Заміна дієприкметника підрядним реченням.

Застосування граматичної заміни пов'язане з різною граматичною будовою англійської та української мови. Така заміна викори як для перекладу лінгвальних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ (дієприкметники *fleeing* – підрядним реченням в українському перекладі), так і для перекладу стилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ (дієприкметники *searching* – підрядним реченням в українському перекладі).

Морфологічна заміна (частининомовна заміна):

(7) *It is already among the fastest-moving, with roughly 1m people a week leaving the country in the war's early stages.* (TE) – Це вже одна із найбільш швидких хвиль переселення, коли приблизно 1 мільйон людей на тиждень залишали країну на ранніх етапах війни. Заміна дієприкметника *leaving* дієсловом *залишали*.

(12) *Hundreds of thousands of Europeans have offered rooms in their houses to Ukrainians in need.* (TE) – Сотні тисяч європейців запропонували кімнати у своїх домівках нужденним українським біженцям. Заміна іменника прикметником.

(20) *Mr Trzaskowski thinks a “European or even global system” is needed to move refugees to places with the capacity to accommodate them.* (TE) – Пан Тшасковський вважає, що європейська або навіть глобальна система потребує переміщення біженців у місця з можливостями для їх розміщення. Заміна дієслова *to move* іменником *переміщення*.

(58) *Local councils in Lincolnshire and Essex both initially lost legal challenges to prevent bases being used to house asylum seekers, but the High Court ruled that some of the points made by Braintree and West Lindsey District Councils needed a fresh hearing.* (BBC-2) – Обидві місцеві ради Лінкольнширу та Уесексу від самого початку не вирішили правові питання щодо запобігання підставам для розміщення претендентів на отримання статусу біженця, але Верховний Суд ухвалив рішення, що окремі пункти рішень прийнятих радами Брайнтрі та

району Західного Ліндсі потребують нового перегляду. Заміна дієслова *to house* іменником розміщення.

(100) *The discrepancy is wrapped up in the difference between resettled refugees (who are screened overseas then come to Canada with official approval) and asylum seekers (who arrive in Canada then make a claim for refugee status.)* (СВС-2) – Розбіжність зведена до різниці між біженцями-переселенцями (яких спочатку перевірили дистанційно, а потім вони прибули до Канади із затвердженням рішенням) та тими, хто просить притулку (які спочатку прибули до Канади, а згодом подали звернення на отримання статусу біженця). Заміна дієприкметника *resettled* іменником *переселенці*.

Застосування морфологічної заміни зумовлено різницею в граматичній будові англійської та українською мов. У перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ замінюються такі частини мови: іменник – на дієслово, дієслово – на іменник, дієприкметник – на іменник, дієприкметник – на іменник.

Додавання:

(12) *Hundreds of thousands of Europeans have offered rooms in their houses to Ukrainians in need.* (TE) – Сотні тисяч європейців запропонували кімнати у своїх домівках нужденним українським біженцям.

У перекладі додано лексему *біженці* з метою запобігання непорозуміння.

(33) *The Regional Refugee Response Plan brings together national authorities, UN agencies, NGOs, as well as civil society organizations and focuses on supporting host country governments to ensure the inclusion of refugees, with full access to their rights, in line with international standards.* (UNHR) – Регіональний план-реагування на потреби біженців об'єднав уряди країн, служби ООН, національні урядові органи, так само як громадські цивільні організації та передбачає підтримку урядів приймаючих країн для забезпечення інтеграції біженців, з повним доступом до прав у відповідності до міжнародних стандартів.

У перекладі додано лексему *потреби* для уточнення інформації повідомлення вихідного тексту.

(38) *Displaced persons are granted residency status without having to go through complex asylum procedures.* (IM) – *Переміщеним особам надано дозвіл на проживання без проходження складних процедур для отримання притулку.*

У перекладі додано лексему *отримання* для уточнення інформації повідомлення вихідного тексту.

Застосування перекладацької трансформації додавання має на меті запобігання нерозуміння та уточнення інформації вихідного повідомлення.

Вилучення:

(47) *Almost £7m a day is spent on hotel accommodation for refugees and asylum seekers.* (BBC) – *Майже 7 мільйонів фунтів стерлінгів витрачено на розміщення біженців в готелях.*

У перекладі вилучено *asylum seekers / претенденти на отримання статусу біженця* для уникнення зайвої інформації, яка є несуттєвою для українського реципієнта, або якщо він може не знати різницю між *refugees* та *asylum seekers*.

(54) *The main principle of the 1951 Refugee Convention states that refugees should not be returned to countries where they faced threats to life or freedom.* (BBC-2) – *Основний принцип Конвенції 1951 року передбачає, що біженці не можуть бути повернуті до країн, де існують загрози їх життю або свободі.*

У перекладі назви документа міжнародного права вилучено лексему *refugee / біженці*, оскільки вона вживається далі в реченні і завдяки контексту зрозуміло, про яку Конвенцію йдеться.

(64) *The Biden administration has been hoping to stem the record tide of migrants and asylum seekers undertaking often dangerous journeys organized by human smugglers to get to the United States.* (CBS-2) – *Адміністрація Байдена сподівається, що зупинить рекордну хвилю мігрантів, які часто обирають небезпечні подорожі, організовані контрабандистами, щоб дістатися Сполучених Штатів.*

У перекладі вилучено лексему *asylum seekers / претенденти на отримання статусу біженця*, оскільки є лексема з більш загальним та нейтральним значенням – *migrants / мігранти*, яка відображає частину значення *asylum seekers / претенденти на отримання статусу біженця*. Застосування прийому вилучення робить переклад дещо спрощеним та більш нейтральним.

Перекладацька трансформація вилучення при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ використовується з метою уникнення перевантаження тексту перекладу несуттєвою інформацією, з метою спрощення і узагальнення, з метою нейтралізації емоційної складової.

Отже, граматичні трансформації, яка застосовуються при перекладі українською мовою засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі, зумовлені як граматичними чинниками (транспозиція, граматична заміна, морфологічна заміна), так і необхідністю донести кінцевому реципієнту зміст повідомлення, уточнюючи (додавання) або спрощуючи інформацію (вилучення). Кількісні результати аналізу застосуванні граматичних трансформації представлено в таблиці 5.

Табл.5

Граматичні трансформації при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

<i>Трансформація</i>	<i>Кількість випадків</i>	<i>%</i>
Транспозиція	21	8,4
Граматична заміна	9	3,6
Морфологічна заміна	6	2,4
Додавання	9	3,6
Вилучення	13	5,2
Разом	58	23,2

3.4. Лексико-граматичні трансформації при перекладі лінгвальних та стилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ

Лексико-граматичні трансформації при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в сучасному англійськомовного медіадискурсі включають застосування описового перекладу та антонімічного перекладу.

Описовий переклад є поширеною лексико-граматичною трансформацією, яка вживається у випадках, коли в мові перекладу відсутні лексичні відповідники, або значення одиниць мови оригіналу є багатошаровим.

Оскільки в українській мові відсутній прямий відповідник до лексеми *asylum-seeker*, тому його можна перекласти як:

- *претендент кандидат на отримання статусу біженця:*

(9) *This led to a hardening of Europe's borders, a deal with Turkey to prevent Syrian refugees from proceeding to other parts of Europe, "push-backs" of asylum-seekers arriving by boat and challenges by politicians to the very idea of asylum.*

(TE) – Це призвело до укріплення європейських кордонів, угоди із Туреччиною щодо попередження проходження біженців до інших частин Європи, видворення претендентів на отримання статусу біженця, які прибували човнами, та суперечок політиків навколо самої ідеї прихистку.

(11) *Some of the countries that were previously most averse to asylum-seekers are now among the main destinations for Ukrainians.* (TE) - Деякі країни, які раніше були найбільш не схильні до приймання у себе претендентів на отримання статусу біженця, зараз є основними пунктами призначення для українців.

- *кандидат на отримання статусу біженця:*

(67) *If passed, the legislation would mandate the deportation of migrants or asylum-seekers who enter the U.K. irregularly, such as on small boats across the English Channel from France, and ban them from returning to the country or applying for British citizenship.* (CNN) – В разі його прийняття, цей закон зобов'яже депортувати мігрантів або кандидатів на отримання статусу біженця, які прибувають до Великої Британії нелегально, зокрема на малих

човнах із Франції через Ла-Манш, і заборонить їм повертатися в країну або подавати заяву на отримання громадянства Великої Британії.

○ людина, що просить притулку

(59) *There are more than 51,000 asylum seekers currently living in hotels across the UK.* (BBC-2) – На даний час більш ніж 51 000 людей, що просять притулку, проживають у готелях на всій території Великої Британії.

В наступному прикладі описовий переклад застосований, коли немає можливості передати одним словом зміст словосполучення *displaced within Ukraine*: (3) *That does not count the 6.5m people displaced within Ukraine by Russia's invasion.* (TE) – Це не враховує 6,5 мільйонів внутрішньо переміщених людей, які переселилися в межах України внаслідок російського вторгнення.

Евфемізми *newcomers, arrivals* також перекладені описовим способом:

(27) *The relative abundance of work means that there is little risk that Germans will accuse the newcomers of taking their jobs.* (TE) – Відносний надлишок робочих місць свідчить про менший ризик, що німці будуть звинувачувати новоприбулих біженців у зайнятті їх посад.

(28) *If the war grinds on, economies slow and governments fail to provide the newcomers with housing, services and jobs, Europe's welcome mats could be withdrawn. Dissent can already be heard in some overburdened countries.* (TE) – У разі продовження війни, стан економіки країн погіршиться та уряди не зможуть надати новоприбулим біженцям житло, послуги та робочі місця. Гостинність Європи можуть закінчитися. Невдоволення можна вже почути у деяких переповнених біженцями країнах.

(81) *The new arrivals get medical checks and then are escorted onto buses and taken to temporary accommodation.* (CNN-2) – Біженці, які прибувають, проходять медичний огляд, і тоді їх перевозять автобусами до тимчасового житла.

Антонімічний переклад представлений лише в одному випадку:

(61) *The U.N. agency said at least 173 people, or about 40 families, were still displaced from their homes a week after the military operation.* (CBS) – Служба

ООН заявила, що після проведення військової операції минулого тижня не менше 173 осіб або 40 сімей до теперішнього часу не знаходяться вдома.

Кількісне співвідношення лексико-граматичних трансформацій представлене в таблиці 6.

Табл. 6

Лексико-граматичні трансформації при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

<i>Трансформація</i>	<i>Кількість випадків</i>	<i>%</i>
Описовий переклад	40	16
Антонімічний переклад	1	0,4
Разом	41	16,4

Висновки до розділу 3

Відтворення лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі українською мовою здійснюється за допомогою прямих лексичних відповідників та шляхом застосування перекладацьких трансформацій.

Усього було виявлено 250 випадків відтворення лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі українською мовою. Переклад за допомогою лексичних відповідників є найчастотнішим – 107 випадків застосування, 42,8% від загальної кількості. Такий спосіб відтворення характерний для перекладу лінгвальних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ та концептуальних метафор, які розкривають різні аспекти його змісту (105 випадків, 42%), відтворення стилістичних засобів цим способом становить лише 0,8% (2 випадки).

Застосування перекладацьких трансформацій включає лексичні, граматичні, лексико-граматичні трансформації. Група лексичних трансформацій (44 випадки, 17,6%) складається з лексичних та лексико-

семантичних трансформацій: калькування, генералізація, диференціація, смисловий розвиток, цілісне перетворення. Найчастішими є прийоми смислового розвитку (20 випадків, 8%) та калькування (16 випадків, 6,4%). Рідше застосовується прийом диференціації (6 випадків, 2,4%). Генералізація (1 випадок, 0,4%) та цілісне перетворення (1 випадок, 0,4%) не є характерними трансформаціями для перекладу лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ.

Вживання граматичних трансформацій (58 випадків, 23,2%) безпосередньо пов'язане з різницею будови англійської та української мов. Такі трансформації як транспозиція (21 випадок, 8,4%), граматична заміна (9 випадків, 3,6 %) та морфологічна заміна (6 випадків, 2,4%) використовуються з цієї причини. Додавання (9 випадків, 3,6%) використовується з метою уточнення інформації, вилучення (13 випадку, 5,2%) – з метою усунення несуттєвої інформації, спрощення сприйняття та нейтралізації емоційного компонента значення лексеми.

Лексико-граматичні трансформації (41 випадок, 16,8%) при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в сучасному англійськомовному медіадискурсі включають застосування описового перекладу та антонімічного перекладу. Описовий переклад є найпоширенішою трансформацією (40 випадків, 16%). Застосування цього прийому охоплює лінгвальні способи вербалізації концепту БІЖЕНЦІ (30 випадків, 12%) та відтворення таких стилістичних засобів вербалізації, як евфемізми на позначення біженців (10 випадків, 4%). Антонімічний переклад майже не представлений (1 випадок, 0,4%).

Узагальнені результати аналізу способів відтворення лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ представлені в таблиці 7.

Табл. 7.

Способи відтворення лінгвостилістичних засобів вербалізації
концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі

<i>Спосіб перекладу</i>	<i>Кількість</i>	<i>%</i>
I. Еквівалентний переклад	107	42,8
II. Лексичні трансформації	44	17,6
Смисловий розвиток	20	8
Калькування	16	4
Диференціація	6	2,4
Генералізація	1	0,4
Цілісне перетворення	1	0,4
III. Граматичні трансформації	58	23,2
Транспозиція	21	8,4
Вилучення	13	5,2
Граматична заміна	9	3,6
Додавання	9	3,6
Морфологічна заміна	6	2,4
IV. Лексико-граматичні трансформації	41	16,4
Описовий переклад	40	16
Антонімічний переклад	1	0,4
Разом	250	100%

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота з перекладознавства присвячена дослідженню лінгвостилістичним засобам вербалізації концепту БІЖЕНЦІ у сучасному англійськомовному медіадискурсі та специфіці їх перекладу українською мовою. У результаті дослідження ми дійшли до таких висновків.

Концепт є одним з основних понять лінгвістики, яке має багатоаспектну характеристику, що зумовлює відсутність єдиного підходу до його визначення. В своєму дослідженні ми дотримувались розуміння концепту як комплексного ментального утворення, що ґрунтується на багатоманітності смислів і використовується у процесі когнітивної діяльності людини. Концепт містить інформацію про загальноприйняті уявлення про світ, людину або їх окремі аспекти, що сформовані на підставі накопиченого індивідуального досвіду сприйняття однотипних явищ, який в результаті розповсюдження за допомогою мовних засобів набуває колективного (масового) характеру.

Мовні засоби вербалізації репрезентують його польову структуру, кодуючи у словах зміст концепту.

Переклад концептів вимагає широких екстралінгвістичних знань у різних сферах наук, таких як історія, філософія, психологія та культурологія для виявлення і збереження у тексті перекладу базових концептів як важливих складників авторської концептосфери і семантико-стилістичної системи вихідного тексту має на меті забезпечення відповідних реакцій читачів перекладу.

Медіадискурс, який був матеріалом нашого дослідження, являє собою – сукупність процесів і продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації, які вбирає усі ознаки інституційного дискурсу залежно від функціонально-жанрових ознак (політичний, економічний, рекламний, спортивний, військовий, освітній, науковий медіадискурс).

Концепт БІЖЕНЦІ є багатоаспектним, включаючи юридичний, соціально-політичний, етнокультурний, економічний, культурологічний аспекти.

Аналіз 104 фрагментів англійськомовного медіадискурсу дозволив виокремити 225 засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ. Найпоширенішими виявились лексичні засоби (157 одиниць, 69,9%), які значно переважають як стилістичні засоби (24 одиниці, 10,6%), так і засоби вербалізації концептуальних метафор (44 одиниці, 19,5%), які розкривають зміст концепту.

Лінгвальні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ (157 одиниць, 69,9%) маніфестуються прямою номінацією за допомогою лексеми 'refugee' та похідних словосполученнями з нею, які входять до навколоядерної зони та периферії концепту, і які представлені іменниками, дієслівними словосполученням, багатокомпонентними субстантивними словосполученнями (74 одиниці, 33%). Також вербалізація концепту БІЖЕНЦІ здійснюється шляхом використання лексеми 'asylum-seeker' та семантично пов'язаних з нею похідних лексем (64 одиниці, 28,4%); лексеми 'migrant' з похідними лексеми 'migration', 'immigration' (13 одиниць, 5,8%); та лексеми 'displaced' (6 одиниць, 2,7%).

Найпоширенішими є концептуальна метафора БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВТЕЧА (19 одиниць, 8,4%), БІЖЕНЦІ – ЦЕ ВІЙНА (16 одиниць, 7,1%), БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПРИМУС (6 одиниць, 2,7%), найменш поширеними концептуальними метафорами є БІЖЕНЦІ – ЦЕ НЕБЕЗПЕКА (2 одиниці, 0,9%) та БІЖЕНЦІ – ЦЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ (1 одиниця, 0,4%)

Стилістичні засоби вербалізації концепту БІЖЕНЦІ включають використання епітетів (12 одиниць, 5,3%), евфемізмів (10 одиниць, 4,4%). метафор (2 одиниці, 0,9%)

Відтворення лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі українською мовою здійснюється за допомогою прямих лексичних відповідників та шляхом застосування перекладацьких трансформацій.

Аналіз перекладу 104 фрагментів англійськомовного медіадискурсу дозволив виявити 250 випадків застосування різних способів відтворення лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в англійськомовному медіадискурсі українською мовою. Переклад за допомогою лексичних відповідників є найчастотнішим – 107 випадків застосування, 42,8% від загальної кількості. Такий спосіб відтворення характерний для перекладу лінгвальних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ та концептуальних метафор, які розкривають різні аспекти його змісту (105 випадків, 42%), відтворення стилістичних засобів цим способом становить лише 0,8% (2 випадки).

Застосування перекладацьких трансформацій включає лексичні, граматичні, лексико-граматичні трансформації. Група лексичних трансформацій (44 випадки, 17,6%) складається з лексичних та лексико-семантичних трансформацій: калькування, генералізація, диференціація, смисловий розвиток, цілісне перетворення. Найчастішими є прийоми смислового розвитку (20 випадків, 8%) та калькування (16 випадків, 6,4%). Рідше застосовується прийом диференціації (6 випадків, 2,4%). Генералізація (1 випадок, 0,4%) та цілісне перетворення (1 випадок, 0,4%) не є характерними трансформаціями для перекладу лінгвостилістичних засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ.

Вживання граматичних трансформацій (58 випадків, 23,2%) безпосередньо пов'язане з різницею будови англійської та української мов. Такі трансформації як транспозиція (21 випадок, 8,4%), граматична заміна (9 випадків, 3,6 %) та морфологічна заміна (6 випадків, 2,4%) використовуються з цієї причини. Додавання (9 випадків, 3,6%) використовується з метою уточнення інформації, вилучення (13 випадку, 5,2%) – з метою усунення несуттєвої інформації, спрощення сприйняття та нейтралізації емоційного компонента значення лексеми.

Лексико-граматичні трансформації (41 випадок, 16,8%) при перекладі засобів вербалізації концепту БІЖЕНЦІ в сучасному англійськомовного

медіадискурсі включають застосування описового перекладу та антонімічного перекладу. Описовий переклад є найпоширенішою трансформацією (40 випадків, 16%). Застосування цього прийому охоплює лінгвальні способи вербалізації концепту БІЖЕНЦІ (30 випадків, 12%) та відтворення таких стилістичних засобів вербалізації, як евфемізми на позначення біженців (10 випадків, 4%). Антонімічний переклад майже не представлений (1 випадок, 0.4%).

Отриманих в роботі результати є внеском до загальної теорії перекладу, зіставного мовознавства, лексикології, когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології. Практичне використання отриманих результатів можливе у викладанні таких дисциплін як «Аспектний переклад», «Галузевий переклад», «Теорія і практика перекладу медіадискурсу», «Перекладацький аналіз тексту», також вибіркових курсах з когнітивної лінгвістики, стилістики, лексикології та лінгвокультурології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондар, Н. Інтерпретація статусу концепту в мовній дослідницькій парадигмі. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1803/1/Bondar1.pdf>.
2. Білозерська, Л.П., Возненко, Н.В., Радецька, С.В. (2010). Термінологія та переклад: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга. 232 с.
3. Голубенко, Н.І. До питання про когнітивне моделювання художнього перекладу. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/33156/1/ДО%20ПИТАННЯ%20ПРО%20КОГНІТИВНЕ%20МОДЕЛЮВАННЯ.pdf>.
4. Горченко, О. Концептуальний аналіз у дослідженні художнього тексту: напрями, методика, перспективи. URL: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/4>.
5. Дашкова, К.В. Поняття медіатексту в сучасній лінгвістичній науці. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/13.pdf>.
6. Добринець, О. (2019). Формування лінгвокультурологічної компетенції студентів педагогічного університету в процесі вивчення іноземних мов. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету, (2). <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2008.187739>.
7. Домброван, Т.І. (2013). Аплікативний потенціал синергетичної парадигми в лінгвістиці. *Studia Philologica*, (1). URL: <https://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/19>.
8. Домніч, О.В. До питання про методи аналізу концепту в сучасних лінгвістичних студіях. *Мова. Література. Фольклор*, (1), С. 104-112. URL: <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/philology/article/view/639>.
9. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» № 3671-VI від 8 липня 2011 року із відповідними змінами - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>

10. Закон України Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців № 2942-III від 10 січня 2002 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2942-14#Text>
11. Заньковська, Г. (2014) Методи концептуального аналізу у сучасній когнітивній лінгвістиці. Науковий вісник Чернівецького університету: Германська філологія, (708-709). С. 82-85. URL:: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchnugf_2014_708-709_20.
12. Ільченко, М.Л., Виходець, Ю.С. (2016). Лінгвокогнітивний аналіз поняття БІЗНЕС-МОДЕЛЬ. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов, (81), С. 211-217. URL: <https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/5362>.
13. Каліщук, Д.М. (2006). Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу. Вісник СумДУ. Т. 1. №11 (95). С. 153–159.
14. Кисіль В.І., Юхимець С.Ю. Типологія перекладознавчих операцій при роботі з діловим дискурсом (англійська, українська, китайська мови). URL: <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2018-27-14>.
15. Конвенція ООН про статус біженців від 28 липня 1951 року. – URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text.
16. Котляр, О. (2013) Визначення поняття «біженець» у міжнародних документах. Адвокат, № 6 (153). С. 36-40.
17. Краснобаєва-Чорна, Ж.В. (2007). Класифікаційні параметри концепту ЖИТТЯ. Лінгвістичні студії. [зб. наук. пр. / уклад. А. Загнітко]. Донецьк: ДонНУ, (15).С. 48–54.
18. Кузенко, Г.М. (2017). Культурологічний аспект перекладу у міжмовній комунікації. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . № 2(2). С. 22-26. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2\(2\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2(2)_6).
19. Кузьменко, О.Ю. (2019). Презентація респондента в англійськомовному інтерв'ю масмедійного дискурсу: лінгвокомунікативний і лінгвокогнітивний виміри: Дис. канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Херсон: ХДУ. 256 с.

20. Лойко, В.В. До питання маніпуляції суспільною свідомістю у політичному дискурсі ЗМІ. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vzhdu/2011_57/vip_57_38.pdf.
21. Лук'янченко, М.П. (2006). Французька екзистенціальна проза в українських перекладах: автореф. дис. канд. філол.наук: 10.02.16. Київ. 20 с.
22. Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку: тези I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Переяслав-Хмельницький, 15 березня 2018 року). ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2018. – 278 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/363472646_Mizkulturna_komunikacia_i_perekladoznavstvo_tocki_dotiku_ta_perspektivi_rozvitku_2018.
23. Москаленко, О. (2017). Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі перекладу. Південний архів (філологічні науки), (68). URL: <https://pa.journal.kspu.edu/index.php/pa/article/view/226>.
24. Науменко, Л.П. (2016). Лінгвальна природа та категорійний статус професійного концепту. *Studia philologica*. (6). С. 63-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stfil_2016_6_15.
25. Ніконова В.Г. Художні концепти в трагедіях Шекспіра: польова структура. URL: <https://shakespeare.znu.edu.ua/uk/nikonova-v-g-hudozhni-koncepti-v-tragedijah-shekspira-polova-struktura>.
26. Офіційні звіти Генеральної асамблеї, друга частина першої сесії: А/64/Add. 1. – Нью-Йорк, 1947. – С. 93-112.
27. Плотнікова Н.В. Теоретичні засади лінгвоконцептології. Як науки про концепти. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/45/872/1913-1?inline=1>.
28. Приходько А. Когнітивно-дискурсивні параметри (лінгво)концепту. – URL: <https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.67>

29. Приходько, А. (2013). Концепт у зіставних і типологічних дескрипціях. Наукові записки Серія: Філологічні науки (мовознавство). (116). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. С. 404-409.
30. Приходько, В.Б., Киселюк, Н.П., Найдюк, О.В. (2020). Роль перекладача в міжкультурному діалозі. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 9(77). С. 64–66.
31. Протокол ООН про статус біженців від 16 грудня 1966 року, набрав чинності 04 жовтня 1967 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_363#Text
32. Римаренко, Ю.І. (2007). Міжнародне міграційне право. Університетський курс: підручник. Київ: КНТ. 179 с.
33. Рябокiнь, Н.О., Капіталова, Т.І. (2023). Медійний дискурс як сфера суспільної комунікації. Нова філологія, (87), 62-66. URL:: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2022-87-10>.
34. Сарміна, Г.Л. (2018). Проблеми медіалінгвістики в епоху цифрового модерну. Закарпатські філологічні студії. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2(5). С. 38-42.
35. Статут Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців від 14.12.1950. URL. https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/unhcr_statute.shtml (дата звернення - 10.08.2023).
36. Суська О.О. Слово. Символ. Текст. Под ред. Е.С. Снитко и проф. Л.П. Дяченко. К., 2006. С. 211-226.
37. Сучасні дослідження у галузі лінгвістики, методики викладання іноземних мов та перекладознавства: колективна монографія. – Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2016. – 320 с.
38. Турецька В. Історія запровадження паспорта Нансена: «Попередника» проїзного документа біженця. Науковий вісник міжнародного гуманітарного

університету. Сер.: Юриспруденція. 2017, № 30 т. 1. – Режим доступу: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc30/part_1/16.pdf.

39. Черниш О. (2013) Сутнісні характеристики понять «медіадискурс» та «медіатекст» у сучасній медіа лінгвістиці. Наукові записки. – Серія: Філологічні науки (мовознавство) (118). pp. 309-313. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/9782>.

40. Шепель Ю. О. Медіа–дискурс як засіб маніпулятивного впливу на читача. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2017. №81. С. 302–307.

41. Шепітько О. Лінгвокультурний концепт та методика його дослідження. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія, 2010; 3 (4): 171-175.

42. Штерн І.Б. Вибрані топіки і лексикон сучасної лінгвістики. Енцикл. словник для фахівців із теоретич. гуманіт. дисциплін та гуманіт. інф-ки. Київ: «АртЕк», 1998. 336 с.

[tp://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Kis/2012_1/30.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Kis/2012_1/30.pdf)20.

43. Яцимірська М.Г. Сучасний медіатекст: Словник-довідник. –Львів: ПАІС, 2005. –128 с.

44. Яцимірська М.Г., Драган Н. Мідеатекст як продукт журналістської творчості (психолінгвістичний аналіз логічного сприйняття та емоцій) [Електронний ресурс] // М. Яцимірська, Н. Драган. –Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/faculty/jur/publications/visnyk30/Visnyk%2030_P4_01_Jatsy mirska.pdf22

45. Bell, A. (1996) *Approaches to Media Discourse*. London: BlackwellPublishers. 230 p.

46. Crystal, D. (2012) *Language and the Internet*. Cambridge University Press.

47. Crystal, D. (2005) *The scope of Internet linguistics*. Cambridge University Press.

48. Evans V. *How Words Mean*. New York: Oxford University Press, 2009.

49. Evans V. Lexical concepts, cognitive models and meaning-construction. *Cognitive Linguistics*. Vol.17(4). 2006. P. 491—534.

50. Even-Zohar I. Polysystem Studies. *Poetics Today*. 1990. Volume 11, number 1. 262 p.
51. Fauconnier G. Conceptual integration network. *Cognitive science*. 1998. Vol. 22. P. 133—187.
52. Geeraerts D., Cuyckens H. *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. New York: Oxford University Press, 2007. 1334 p.
53. Kade, O. Zum Verhältnis von Translation und Transformation. *Studien zur Übersetzungswissenschaft. Beihefte zur Zeitschrift Fremdsprachen III/ IV*. — 1971. — P. 7–26.
54. Lakoff G. *Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind*. Chicago: The University of Chicago Press, 1987. 614 p.
55. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live by*. Chicago: University of Chicago Press, 2003. 276 p.
56. Langacker R.W. *Concept, Image, Symbol*. Berlin: Mouton de Gruyter, 2002. 395 p.
57. Langacker. R.W. *Foundations of Cognitive Grammar*. V. 1. Theoretical Prerequisites. Stanford University Press, 1987. 516 p.
58. Nemickien Ž. “Concept” in Modern Linguistics: the Component of the Concept “Good”. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/62656539.pdf>
59. Newmark P. *A Textbook of Translation*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press, 2001. 292 p.
60. Rosch E. Principles of Categorization. *Readings in Cognitive Science*, 1988. P. 312—322.
61. Searle J.R. The Logical Status of Fictional Discourse. *New Literary History*. V.6, n.2. 1975. P.319—332.
62. Webster, F. (2014) *Theories of the Information Society*. 4th edition. Routledge.
63. Wierzbicka, A. (1992) *Semantics, Culture and cognition: Universal human concepts in culture-specific configurations*. Oxford & New York: Oxford University Press. 487 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

64. (JE) Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. П.: Довкілля-К, 2011. 844 с
65. (СУМ) Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>
66. (CAD) Cambridge Academic Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org>
67. (CD) Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com>
68. (MWD) Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>
69. (OED) Oxford English Dictionary. URL: <https://www.oed.com>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- (TE)The Economist. URL: <https://www.economist.com>
- (UNHR) – URL: <https://data2.unhcr.org>
- (PLT) – Politico. URL: <https://www.politico.eu>
- (IM) – URL: <https://www.infomigrants.net/en/post/38835/special-protection-for-ukrainian-refugees-in-the-eu-whats-the-temporary-protection-directive>
- (RT) – Reuters News Agency. URL: <https://www.reuters.com>
- (BBC) – The BBC. URL: <https://www.bbc.com>
- (BBC-1) – The BBC. URL: <https://www.bbc.com>
- (BBC-2) – The BBC. URL: <https://www.bbc.com>
- (CBS) – Columbia Broadcasting System News. URL: <https://www.cbsnews.com>
- (CBS-1) Columbia Broadcasting System News. URL: <https://www.cbsnews.com/news/greece-migrant-boat-capsized-hundreds-missing-rescue-hopes-fade/>
- (CBS-2) – Columbia Broadcasting System New. URL: <https://www.cbsnews.com/news/uk-asylum-seekers-government-plan-un-rebuke-criticism/>
- CNN) – Cable News Network. URL: <https://edition.cnn.com/2015/09/02/europe/europe-migrants-welcome/index.html>

(CNN-1) – Cable News Network. URL: <https://edition.cnn.com/2015/09/02/europe/europe-migrants-welcome/index.html>

(CNN-2) – Cable News Network. URL: <https://edition.cnn.com/2015/09/01/europe/refugees-munich-germany/index.html>

(CNN-3) – Cable News Network. URL: <https://edition.cnn.com>

(CBC) – Canadian Broadcasting Corporation. URL: <https://www.cbc.ca/player/play/2246994499854>.

(CBC-1) – Canadian Broadcasting Corporation. URL: <https://www.cbc.ca/player/play/2246849603851>.

(CBC-2) – Canadian Broadcasting Corporation. URL: <https://www.cbc.ca/player/play/2245580355675>.

(WP) – The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com>

(WP – 1) – The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com>

(NYT) – The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com>

ДОДАТОК

1. The number <u>fleeing</u> Ukraine has passed 4m.	Кількість <u>тих, хто залишив</u> Україну, <u>перетнула</u> 4 мільйони.	Граматична заміна
2. Ms Supruniuk and her travelling companion are among the newer additions to a colossal wave of <u>refugees fleeing</u> Ukraine, which the <u>UN High Commissioner for Refugees</u> said on March 30th had passed 4m.	Пані Супрунюк та супроводжуючий її товариш серед тих, хто нещодавно поповнив колосальну хвилю <u>біженців, які втекли</u> з України, що вже перетнула 4 мільйони, за словами <u>Верховного Комісара ООН у справах біженців</u> .	Лексичний еквівалент Граматична заміна
3. That does not count the 6.5m people <u>displaced within Ukraine</u> by Russia's <u>invasion</u> .	Це не враховує 6,5 мільйонів <u>внутрішньо переміщених</u> людей, які <u>переселилися в межах України</u> внаслідок <u>російського вторгнення</u> .	Описовий переклад Лексичний еквівалент
4. Nearly a quarter of the population <u>has been forced to move</u> .	Майже чверть населення була <u>вимушена</u> стати <u>переселенцями</u> .	Лексичний відповідник Смисловий розвиток
5. If the <u>war</u> drags on and men, currently barred from <u>leaving the country</u> if they are younger than 60, begin to join the women and children already abroad, the number of refugees could more than treble.	Якщо <u>війна</u> затягнеться і чоловіки молодше за 60 років, яким наразі заборонено <u>залишати країну</u> , почнуть приєднуватись до жінок та дітей, які вже закордоном, кількість біженців може збільшитись ніж втричі.	Лексичний еквівалент Калькування
6. That would place Ukraine's <u>exodus</u> among the largest in history, comparable with that provoked by the first world war.	Це б призвело до однієї з найбільших в історії <u>хвилі еміграції</u> , яку можна порівняти з тією, що була викликана Першою світовою війною.	Смисловий розвиток
7. It is already among the fastest-moving, with roughly 1m people a week <u>leaving the country</u> in the war's early stages.	Це вже одна із найбільш швидких хвиль переселення, коли приблизно 1 мільйон людей на тиждень <u>залишали країну</u> на ранніх етапах війни.	Морфологічна заміна
8. The Ukrainian	<u>Еміграція</u> українців майже	Смисловий розвиток

<p><u>exodus</u> is nearly triple the size of the wave of Syrians and others who reached Europe in 2015.</p>	<p>втричі більше за кількістю порівняно із хвилею еміграції сирійців та інших національностей, які дісталися Європи у 2015 році.</p>	
<p>9. This led to a hardening of Europe's borders, a deal with Turkey to prevent Syrian <u>refugees</u> from proceeding to other parts of Europe, "push-backs" of <u>asylum-seekers</u> arriving by boat and challenges by politicians to the very idea of <u>asylum</u>.</p>	<p>Це призвело до укріплення європейських кордонів, угоди із Туреччиною щодо попередження проходження <u>біженців</u> до інших частин Європи, видворення <u>претендентів на отримання статусу біженця</u>, які прибували човнами, та суперечок політиків навколо самої ідеї <u>прихистку</u>.</p>	<p>Лексичний еквівалент Описовий переклад Диференціація</p>
<p>10. They will not face the drawn-out and uncertain process of applying for <u>asylum</u> that awaited those who arrived in 2015, or the confinement to camps inflicted on some.</p>	<p>Вони не будуть стикатися із тривалим та невизначеним процесом подачі заяв на отримання <u>прихистку</u>, який очікували ті, що прибували у 2015 році, або із розміщенням у таборах біженців, що зазнавали окремі особи.</p>	<p>Диференціація</p>
<p>11. Some of the countries that were previously most averse to <u>asylum-seekers</u> are now among the main destinations for Ukrainians.</p>	<p>Деякі країни, які раніше були найбільш не схильні до приймання у себе <u>претендентів на отримання статусу біженця</u>, зараз є основними пунктами призначення для українців.</p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>12. Hundreds of thousands of Europeans have offered rooms in their houses to Ukrainians <u>in need</u>.</p>	<p>Сотні тисяч європейців запропонували кімнати у своїх домівках <u>нужденним українським біженцям</u>.</p>	<p>Морфологічна заміна Додавання</p>
<p>14. The authorities are finding places in local schools for <u>refugee children</u>.</p>	<p>Влада шукає вільні місця у місцевих школах для <u>дітей біженців</u>.</p>	<p>Транспозиція</p>
<p>15. It is also that <u>welcoming refugees</u> is part of a mobilisation for a nearby war in which</p>	<p><u>Прийняття біженців</u> – це також частина мобілізації для найближчої війни, у якій НАТО та Європа, хоча не</p>	<p>Калькування</p>

NATO and Europe, although non-combatants, are passionately partisan.	учасники, але палкі прихильники.	
16. Human-rights activists pray that Europe's spirit of welcome will outlast the war and eventually extend to <u>refugees fleeing more distant conflicts</u> .	Правозахисники моляться щоб європейський дух гостинності подолав <u>війну</u> та у підсумку поширився на <u>біженців, які втекли з більш віддалених конфліктів</u> .	Лексичний еквівалент Граматична заміна
17. <u>Newer refugees</u> , who tend to be poorer and are less likely to have family already in western Europe, may also stay in larger numbers.	Велика кількість <u>біженців, які прибули нещодавно</u> , і які зазвичай бідніші та вірогідно не мають родин у країнах західної Європи, можуть також і залишитись в цих країнах надовго або назавжди.	Описовий переклад
18. Around 300,000 refugees have come to Warsaw, the capital, increasing its population by 17%.	Орієнтовно 300 тисяч <u>біженців</u> прибули до столиці Варшави, збільшивши її населення на 17 %.	Лексичний еквівалент
19. The text encourages <u>refugees</u> "not to be afraid" of moving on to smaller cities.	Текст закликає <u>біженців</u> не боятись рухатись до менших міст.	Лексичний еквівалент
20. Mr Trzaskowski thinks a "European or even global system" is needed to <u>move refugees</u> to places with the capacity to accommodate them.	Пан Тшасковський вважає, що європейська або навіть глобальна система потребує <u>переміщення біженців</u> у місця з можливостями для їх розміщення.	Морфологічна заміна
21. Nearly three-quarters of Poles agree with him, according to a recent survey, although the national government is at pains to say that <u>refugees</u> should decide for themselves where to	Практично три чверті поляк згодні з ним згідно із останнім дослідженням, хоча уряду важко заявити, що <u>біженцям</u> самотійно слід вирішувати, де їм оселитися.	Лексичний еквівалент

settle.		
22. Mr Trzaskowski's plea is part of a chorus: Annalena Baerbock, Germany's foreign minister, proposes "humanitarian hubs" to funnel refugees across the EU and to America and an airlift to relieve Moldova.	Заява пана Тшасковського є лунає серед інших схожих пропозицій: міністр закордонних справ Німеччини Анналена Бербок пропонує створити гуманітарні центри, щоб направити біженців до країн ЄС та в Америку та збільшення повітряних перевезень для полегшення ситуації у Молдові.	Калькування
23. What is needed, says Mr Désir, is a mechanism to match the huge supply of refugees with the large demand across Europe to take them in, before that enthusiasm ebbs. "A lot of places say they are ready," says Mr Désir, but refugees often lack the information to know where to go.	Що потрібно, заявляє пан Дезір, так це механізм приведення у відповідність великого напливу біженців із значною потребою їх прийняття по всій Європі, перед тим як цей ентузіазм погасне. "Багато країн висловлюють свою готовність прийняти біженців, каже пан Дезір, однак біженці часто не мають достатньо інформації про те, куди вони можуть поїхати.	Смисловий розвиток Лексичний еквівалент
24. The problem will grow as the proportion of refugees with connections in Europe inevitably falls.	Проблема буде збільшуватися, якщо частина біженців зі зв'язками у Європі неминуче зменшиться.	Калькування
25. Countries on the route taken by refugees in 2015, from Greece to Belgium, have greatly improved their ability to register and process them. Some, such as Germany, passed laws and set up institutions to integrate refugees.	Країни за маршрутом обраним біженцями у 2015 році, з Греції до Бельгії значно покращили свої можливості з обліку та вирішення питань біженців. Деякі, такі як Німеччина, прийняли закони та створили інституції для інтеграції біженців.	Лексичний еквівалент Морфологічна заміна
26. For economies, refugees could be both a	Для економік країн, біженці можуть бути як тягарем так і	Лексичний еквівалент

burden and a boon. Goldman Sachs, a bank, estimates that the EU's four biggest countries will spend nearly 0.2% of GDP to support the influx, assuming 4m refugees come to the region.	даром. Банк «Голдман Сакс» оцінує, що чотири найбільші європейські країни будуть витратити приблизно 0,2% ВВП для підтримки напливу, очікуючи прибуття 4 мільйонів біженців у регіон.	
27. The relative abundance of work means that there is little risk that Germans will accuse the <u>newcomers</u> of taking their jobs.	Відносний надлишок робочих місць свідчить про менший ризик, що німці будуть звинувачувати <u>новоприбулих біженців</u> у зайнятті їх посад.	Описовий переклад
28. If the <u>war</u> grinds on, economies slow and governments fail to provide the <u>newcomers</u> with housing, services and jobs, Europe's welcome mats could be withdrawn. Dissent can already be heard in some overburdened countries.	У разі продовження <u>війни</u> , стан економіки країн погіршиться та уряди не зможуть надати <u>новоприбулим біженцям</u> житло, послуги та робочі місця. Гостинність Європи можуть закінчитися. Невдоволення можливо вже почути у деяких переповнених біженцями країнах.	Лексичний еквівалент Описовий переклад
29. And it would be yet another ordeal for Ms Supruniuk and the millions of others <u>fleeing a pointless war</u> .	І це буде ще одним випробуванням для пані Супрунюк та мільйонів інших, <u>які втекли від безглуздої війни</u> .	Граматична заміна Лексичний еквівалент
30. The full-scale <u>invasion</u> of Ukraine in February 2022 has caused massive civilian casualties and the destruction of civilian infrastructure, <u>forcing people flee their homes</u> seeking safety, protection and assistance.	Повномасштабне <u>вторгнення</u> в Україну у лютому 2022 року спричинило масштабні жертви серед цивільного населення та руйнування цивільної інфраструктури, <u>змушуючи людей лишати власні</u> домівки в пошуках безпеки, захисту та допомоги.	Лексичний еквівалент
31. Since February	З початку лютого 2022 року	Лексичний еквівалент

<p>2022, millions of <u>refugees</u> from Ukraine have crossed borders into neighboring countries, and millions more <u>have been forced to flee within the country</u>. They are in need of protection and support.</p>	<p>мільйони <u>біженців</u> з України перетнули кордони з сусідніми державами та ще більше мільйонів були <u>змушені тікати</u> всередині країни. Вони потребують захисту та підтримки.</p>	
<p>32. In light of the emergency and the scale of humanitarian needs, an <u>inter-agency regional refugee response</u> is being carried out, in support of the efforts of <u>refugee-hosting countries</u>.</p>	<p>На тлі надзвичайної ситуації та <u>масштабних гуманітарних потреб біженців</u> ведеться <u>міжурядова регіональна робота</u>, на підтримку зусиль <u>країн, які приймають біженців</u>.</p>	<p>Цілісне перетворення Грамотична заміна Транспозиція</p>
<p>33. <u>The Regional Refugee Response Plan</u> brings together national authorities, UN agencies, NGOs, as well as civil society organizations and focuses on supporting host country governments to ensure <u>the inclusion of refugees</u>, with full access to their rights, in line with international standards.</p>	<p><u>Регіональний план-реагування</u> на потреби <u>біженців</u> об'єднав уряди країн, служби ООН, національні урядові органи, так само як громадські цивільні організації та передбачає підтримку урядів приймаючих країн для забезпечення <u>інтеграції біженців</u>, з повним доступом до прав у відповідності до міжнародних стандартів.</p>	<p>Додавання Транспозиція Смисловий розвиток</p>
<p>34. EU interior ministers are trying to forge a common response to the developing <u>refugee crisis</u> as thousands of Ukrainians <u>flee their country</u> amid the <u>invasion</u> by Russia.</p>	<p>Міністри внутрішніх справ ЄС намагаються напрацювати спільне <u>вирішення урегулювання міграційної кризи</u>, оскільки тисячі українців <u>залишають свою країну</u> через <u>вторгнення Росії</u>.</p>	<p>Транспозиція, смисловий розвиток Диференціація Лексичний еквівалент</p>
<p>35. In light of estimates from the United Nations that up to 7 million people could be <u>seeking refuge</u> as a result</p>	<p>На тлі прогнозів ООН, що до 7 млн осіб можуть <u>просити прихистку</u> як результат <u>російського вторгнення</u> в Україну, міністри ЄС</p>	<p>Диференціація Лексичний еквівалент</p>

<p>of the Russian <u>invasion</u> in Ukraine, EU ministers discussed the activation of an emergency measure, 'Council Directive 2001/55/EC', titled the "Temporary Protection Device in the event of mass influx of <u>displaced persons</u>".</p>	<p>обговорили введення надзвичайних заходів «Директиви Ради 2001/55,ЄС, іменованої «Засоби тимчасового захисту у випадку масового напливу <u>переміщених осіб</u>».</p>	<p>Калькування</p>
<p>36. Under its rules, <u>displaced people</u> from non-EU countries are granted immediate and <u>temporary protection</u>.</p>	<p>Згідно цих правил <u>переміщеним особам</u> з країн – не членів ЄС надається невідкладний та <u>тимчасовий захист</u>.</p>	<p>Калькування Калькування</p>
<p>37. The protection directive was introduced in the wake of the <u>wars</u> in the former Yugoslavia in the 1990s, when hundreds of thousands of <u>refugees</u> from Balkan countries arrived in the EU.</p>	<p>Директива щодо захисту була прийнята у зв'язку із <u>війнами</u> у колишній Югославії в 1990-х, коли сотні тисяч <u>біженців</u> з Балканських країн прибули до ЄС.</p>	<p>Лексичний еквівалент</p>
<p>38. <u>Displaced persons</u> are granted residency status without having to go through complex <u>asylum procedures</u>.</p>	<p><u>Переміщеним особам</u> надано дозвіл на проживання без проходження складних <u>процедур для отримання притулку</u>.</p>	<p>Калькування Транспозиція, додавання</p>
<p>39. The process is seen as a straight-forward and unbureaucratic way to receive large groups of people who "have <u>fled</u> areas of armed conflict or endemic violence" or "persons at serious risk of, or who have become the victims of, systematic or generalized violations of their human rights."</p>	<p>Процес виглядає як безпосередній та небюрократичний спосіб отримання значними групами людей, які «<u>втекли</u> з територій збройних конфліктів або спалахів насилля.</p>	<p>Лексичний еквівалент</p>
<p>40. So far, the</p>	<p>До цього часу, директива</p>	

<p>directive has never been used – neither during the 2015/16 so-called <u>refugee crisis</u> nor following the Taliban takeover of Afghanistan in August 2021, which also caused large-scale <u>refugee flows</u> to Europe.</p>	<p>ніколи не застосовувалась – ні упродовж 2015/2016 років під час так званої «<u>міграційної кризи</u>», ні під час захвату Талібаном Афганістану у серпні 2021 року, який також спричинив масштабний <u>наплив біженців</u> до Європи.</p>	<p>Транспозиція, смісловий розвиток</p> <p>Транспозиція, диференціація</p>
<p>41. The European Union is preparing to grant Ukrainians who <u>flee the war</u> the right to stay and work in the 27-nation bloc for up to three years, senior European officials said on Monday, adding that EU border states would get help to cope with <u>the arrivals</u>.</p>	<p>Європейський Союз готується надати українцям, які <u>втекли від війни</u>, право перебувати та працювати у 27-державному блоці до трьох років, заявили європейські вищі посадові особи у понеділок, додаючи, що прикордонні держави ЄС отримають допомогу, щоб вони змогли впоратися з <u>біженцями, які прибувають</u>.</p>	<p>Лексичний еквівалент</p> <p>Описовий переклад</p>
<p>42. Johansson said she was hoping EU interior ministers would agree as early as Thursday on a protection scheme for <u>those fleeing Ukraine</u>.</p>	<p>Йоганссон заявила, що вона надіється, що міністри внутрішніх справ ЄС узгодять вже у четвер схему захисту <u>тих, хто покинув Україну</u>.</p>	<p>Граматична заміна</p>
<p>43. Designed to deal with mass arrivals of <u>displaced persons</u> in the EU, it provides for the same level of protection, for one to three years, in all EU states, including a residence permit and access to employment and social welfare.</p>	<p>Розроблена щоб впоратися з масовим <u>прибуттям переміщених осіб</u> в ЄС, вона надає такий самий рівень захисту усім до 3 років в усіх державах ЄС, включно з правом проживання та доступом до працевлаштування та соціального забезпечення.</p>	<p>Калькування</p>
<p>44. But she stressed that the <u>exodus</u> of Ukrainians concerns all of the bloc, with many <u>fleeing the war</u> already moving on from EU border countries to others</p>	<p>Але вона підкреслила, що <u>еміграція</u> українців турбує всіх у блоці, оскільки багато людей, <u>які втікають від війни</u>, вже <u>прямують</u> з прикордонних країн ЄС до інших, які також мають</p>	<p>Смісловий розвиток</p> <p>Граматична заміна</p> <p>Лексичний еквівалент</p>

which also have large Ukrainian communities, including Italy, Spain and Germany.	велику кількість українських громад, у тому числі до Італії, Іспанії та Німеччини.	
45. No <u>asylum seeker</u> has actually been sent to Rwanda so far.	На даний час жоден <u>претендент на отримання статусу біженця</u> фактично не був відправлений до Руанди.	Описовий переклад
46. Under the deal, Rwanda can also ask the UK to take in some of its most vulnerable <u>refugees</u> .	Згідно із угодою Рунда може також просити Велику Британію прийняти найбільш вразливих <u>біженців</u> .	Лексичний еквівалент
47. Almost £7m a day is spent on hotel accommodation for <u>refugees</u> and <u>asylum seekers</u> .	Майже 7 мільйонів фунтів стерлінгів витрачено на розміщення <u>біженців</u> в готелях.	Вилучення Лексичний еквівалент
48. The UN Refugee Agency defines an <u>asylum seeker</u> as someone who has applied for shelter and protection in another country.	Агентство ООН у справах <u>біженців</u> визначає <u>претендентів на отримання статусу біженця</u> як осіб, які звернулись із заявою щодо надання притулку та захисту в іншій країні.	Транспозиція, додавання; Описовий переклад
49. A <u>refugee</u> is a person who has fled conflict or <u>persecution</u> in their own country. The legal rights of <u>refugees</u> are protected by international law.	<u>Біженцем</u> є особа, яка втекла від конфлікту або <u>переслідування</u> у власній країні. Юридичні права біженців захищені міжнародним правом.	Лексичний еквівалент
50. However, it is up to host countries to decide whether an <u>asylum seeker</u> is granted <u>refugee status</u> .	Однак, це право приймаючої країни вирішувати чи надавати <u>статус біженця</u> <u>претендентам на нього</u> .	Транспозиція Описовий переклад
51. The <u>asylum seekers</u> are expected to live on the vessel for about three to six months while their claims are dealt with.	Очікується, що <u>претенденти на отримання статусу біженця</u> проживатимуть на судні упродовж 3-6 місяців в той час коли вирішуватимуться їх звернення.	Описовий переклад
52. Bibby Stockholm	«Бібі Стокгольм» раніше	Описовий переклад

was previously used to house homeless people and <u>asylum seekers</u> in Germany and the Netherlands.	використовувалося для розміщення безхатків та <u>тих, хто просить притулку</u> в Німеччині та Нідерландах.	
53. ...the number of <u>refugees</u> the UK settles through "safe and legal routes" is capped.	... кількість <u>біженців</u> , яких Велика Британія поселила за допомогою «безпечного та юридичного маршруту», є обмеженою.	Лексичний еквівалент
54. The main principle of the 1951 <u>Refugee Convention</u> states that <u>refugees</u> should not be returned to countries where they faced threats to life or freedom.	Основний принцип <u>Конвенції</u> 1951 року передбачає, що <u>біженці</u> не можуть бути повернуті до країн, де існують загрози їх життю або свободі.	Вилучення Лексичний еквівалент
55. The government insists its plan to send <u>migrants</u> to Rwanda for their <u>asylum cases</u> to be heard complies with international law.	Уряд наполягає, що його план щодо направлення <u>мігрантів</u> до Руанди для розгляду їх <u>справ про надання притулку</u> відповідає нормам міжнародного права.	Лексичний еквівалент Додавання
56. But the Court of Appeal ruled in June 2023 that sending <u>asylum seekers</u> to Rwanda was unlawful and risks breaching Article 3 of the European Convention on Human Rights.	Але апеляційний суд ухвалив рішення у червні 2023 року, згідно із яким вислання <u>претендентів на отримання статусу біженця</u> до Руанди було <u>незаконним</u> та створює ризик порушення статті 3 Європейської конвенції з прав людини.	Описовий переклад Калькування
57. Forty six <u>asylum seekers</u> have arrived at the Wethersfield site. The first <u>asylum seekers</u> are expected to arrive at Scampton in mid-August.	Сорок шість <u>претендентів на отримання статусу біженця</u> прибули на територію Уетерсфілду. Прибуття перших <u>претендентів на отримання статусу біженців</u> очікується до Скемптону в середині серпня.	Описовий переклад
58. Local councils in Lincolnshire and Essex both initially lost legal challenges to prevent	Обидві місцеві ради Лінкольнширу та Уесексу від самого початку не вирішили правові питання щодо	Морфологічна заміна Описовий переклад

<p>bases being used to <u>house asylum seekers</u>, but the High Court ruled that some of the points made by Braintree and West Lindsey District Councils needed a fresh hearing.</p>	<p>запобігання підставам для <u>розміщення претендентів на отримання статусу біженця</u>, але Верховний Суд ухвалив рішення, що окремі пункти рішень прийнятих радами Брейнтрі та району Західного Ліндсі потребують нового перегляду.</p>	
<p>59. There are more than 51,000 <u>asylum seekers</u> currently living in hotels across the UK.</p>	<p>На даний час більш ніж 51 000 людей, що просять притулку, проживають у готелях на всій території Великої Британії.</p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>60. The U.N.'s humanitarian agency says thousands of people living in the Jenin <u>refugee camp</u> in the Israeli-occupied West Bank still have no reliable access to fresh water a week after Israel's military carried out a deadly, two-day raid on the camp.</p>	<p>Гуманітарна служба ООН заявляє, що тисячі людей, які проживають у <u>таборі для біженців</u> у Джаніні на окупованому Ізраїлем Західному березі не мають надійного доступу до питної води упродовж тижня після дводенного смертоносного рейду здійсненого ізраїльськими військовими.</p>	<p>Транспозиція</p>
<p>61. The U.N. agency said at least 173 people, or about 40 families, were still <u>displaced from their homes</u> a week after the military operation.</p>	<p>Служба ООН заявила, що після проведення військової операції минулого тижня не менше 173 осіб або 40 сімей до теперішнього часу не знаходяться вдома.</p>	<p>Антонімічний переклад</p>
<p>62. But human rights groups argue that the crackdown means <u>migrants and refugees are being forced</u> to take longer and more <u>dangerous routes</u> to reach safe countries.</p>	<p>Але правозахисні групи запевняють, що жорсткі заходи <u>змусили мігрантів</u> обрати довші та більш <u>небезпечні</u> маршрути щоб дістатися безпечних країн.</p>	<p>Лексичний еквівалент Вилучення</p>
<p>63. Protection mobile app that was introduced this year as <u>asylum seekers</u> were required to</p>	<p>Мобільний застосунок «Захист» був розроблений цього року у зв'язку із вимогами до <u>претендентів на</u></p>	<p>Описовий переклад</p>

<p>apply in advance rather than upon arrival.</p>	<p><u>отримання статусу біженця</u> подавати заяви навіть раніше до прибуття до країни.</p>	
<p>64. The Biden administration has been hoping to stem the record tide of <u>migrants and asylum seekers</u> undertaking often dangerous journeys organized by human smugglers to get to the United States.</p>	<p>Адміністрація Байдена сподівається, що зупинить рекордну <u>хвилю мігрантів</u>, які часто обирають небезпечні подорожі, організовані контрабандистами, щоб дістатися Сполучених Штатів.</p>	<p>Диференціація, вилучення</p>
<p>65. Mr. Biden took office vowing to <u>give refuge to asylum seekers</u> and end harsh detention policies for illegal border crossers, but since he commissioned new <u>asylum eligibility rules</u> in a February 2021 executive order, three people with direct knowledge of the debates told CBS News' Camilo Montoya-Galvez there have been disagreements within the administration over how generous the regulations should be.</p>	<p>Пан Байден зайняв пост, пообіцявши <u>надати прихисток для тих, хто просить притулку</u> та припинити сувору політику затримань осіб за незаконний перетин кордону, але як тільки він надав доручення у лютому 2021 року щодо розроблення нового <u>указу про вимоги до надання статусу біженця</u>, троє осіб, обізнаних із дебатами, розповідали кореспонденту CBS News Камілу Монтойа-Гальвезу про розбіжності в Адміністрації навколо питання про те, наскільки м'якими мають бути ці правила.</p>	<p>Калькування Описовий переклад Описовий переклад</p>
<p>66. The U.K. government has proposed new legislation aimed at stopping <u>migrants and asylum-seekers</u> from entering the country without prior permission.</p>	<p>Уряд Великої Британії запропонував нове законодавство, спрямоване на припинення прибуття в країну <u>мігрантів</u> без попереднього дозволу.</p>	<p>Вилучення Лексичний еквівалент</p>
<p>67. If passed, the legislation would mandate the deportation</p>	<p>В разі його прийняття, цей закон зобов'яже депортувати <u>мігрантів</u> або <u>кандидатів на</u></p>	<p>Лексичний еквівалент Описовий переклад</p>

<p>of <u>migrants or asylum-seekers</u> who enter the U.K. irregularly, such as on small boats across the English Channel from France, and ban them from returning to the country or applying for British citizenship.</p>	<p><u>отримання статусу біженця</u>, які прибувають до Великої Британії нелегально, зокрема на малих човнах із Франції через Ла-Манш, і заборонить їм повертатися в країну або подавати заяву на отримання громадянства Великої Британії.</p>	
<p>68. For a government not to respond to <u>waves of illegal arrivals</u> breaching our borders would be to betray the will of the people we are elected to serve," Braverman said Tuesday.</p>	<p>З боку уряду не реагувати на <u>хвилі біженців</u>, які <u>прибувають нелегально</u>, які порушують наші кордони, було б зрадою волевиявлення людей, якими ми обрані щоб служити.</p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>69. Critics say the government's plans are unworkable, do not respect international obligations toward <u>refugees</u>, and fail to address problems in the existing <u>asylum system</u>, including extremely long processing times.</p>	<p>Критики стверджують, що плани уряду не практичні, не відповідають міжнародним зобов'язанням стосовно <u>біженців</u> та не справляються із вирішенням проблем у вже існуючій сьогодні <u>системі надання притулку</u>, особливо із задовгим часом розгляду цих питань.</p>	<p>Лексичний еквівалент Додавання, транспозиція</p>
<p>70. The effect of the bill (in this form) would be to deny protection to many <u>asylum-seekers</u> in need of safety and protection, and even deny them the opportunity to put forward their case.</p>	<p>Результатом цього закону (в цій його редакції) було б відмова в наданні захисту для багатьох <u>людей</u>, які <u>просять притулку</u>, які потребують безпеки та захисту, та навіть відмовою їм у можливості вирішити їх питання.</p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>71. UNHCR said the U.K. Home Office's own data showed the majority of people who make it into the country on small boats would be accepted as <u>refugees</u> under its own</p>	<p>ВКБ ООН заявив, що дані власного британського осередку відображають, що більшість людей, які прибувають у країну на маленьких човнах, були б визнані як <u>біженці</u> згідно із</p>	<p>Лексичний еквівалент</p>

policies if their claims were processed.	міжнародними стандартами ООН, у разі розгляду їх відповідних звернень.	
72. We take far fewer <u>refugees</u> than other major European countries.	Ми приймаємо набагато менше <u>біженців</u> ніж інші основні європейські країни.	Лексичний еквівалент
73. While Europe's politicians flounder in the face of an unprecedented <u>wave of refugees and migrants</u> seeking shelter – many of them from <u>war-torn</u> Syria – some individuals have decided to take matters into their own hands.	В той час коли європейські політики ввагаються перед обличчям безпрецедентної хвилі <u>біженців</u> , які шукають притулку – багато з яких з розділеної <u>війною</u> Сирії – деякі особи вирішили розібратися зі справами власними силами.	Лексичний еквівалент Вилучення Лексичний еквівалент
74. Using digital means, they are taking practical steps to offer <u>desperate men, woman and children</u> a place to stay in their own homes, or seeking to pressure their own governments into offering sanctuary to more of those in need.	Використовуючи цифрові технології, вони здійснюють практичні кроки, пропонуючи свої <u>домівки</u> <u>людям</u> у <u>складних</u> <u>життєвих обставинах</u> , або намагаються змусити свої уряди надати притулок тим, хто цього потребує.	Генералізація Смисловий розвиток
75. And in Germany, a website has been running for months which aims to match offers of accommodation in private homes – ideally shared rental apartments – across the country with individual <u>refugees</u> in need of a place to stay.	А в Німеччині веб-сайт вже працює декілька місяців з метою задоволення потреб окремих <u>біженців</u> у місцях для проживання за рахунок пропозицій житла у приватних будинках – оптимально – апартаменти для оренди на кількох людей – на території всієї країни.	Лексичний еквівалент
76. The website, <u>Refugees Welcome</u> (Fluechtlinge Willkommen,) has already placed dozens of <u>refugees</u> who otherwise might be placed in overcrowded migrant	Веб-сайт « <u>Ласкаво просимо біженці</u> » (німецькою - «Fluechtlinge Willkommen») вже розмістив десятки <u>біженців</u> , які в інакшому разі могли бути розміщені у переповнених міграційних центрах або взагалі б	Лексичний еквівалент Транспозиція Лексичний еквівалент

centers or struggle to put a roof over their heads at all.	боролися за дах над їх головами.	
77. A post on her Facebook page says, “ <u>Refugees</u> are human resources, experience and skills. <u>Refugees</u> are our future spouses, best friends, our next soul mate, the drummer in our children’s band, our next colleague, Miss Iceland 2022, the carpenter who finally fixes our bathroom, the chef in the cafeteria, the fireman, the hacker and the television host. People who we’ll never be able to say to: ‘Your life is worth less than mine.’”	У повідомлення на її сторінці у Фейсбуці вказано: « <u>Біженці</u> – це людські ресурси, досвід та навички. <u>Біженці</u> – це наші майбутні подружні пари, найкращі друзі, ударник у ансамблі наших дітей, наш майбутній колега, Міс Ісландія 2022, столяр, який нарешті полагодив нашу ванну кімнату, шеф-повар у кафе, пожежник, хакер та телевізійний ведучий. Люди, які ніколи не змогли б сказати, що «Ваше життя менш цінне за моє.»	Лексичний еквівалент
78. Hundreds of <u>migrants and refugees</u> – like this man – this week filled a train station here in Munich, hoping that this stop could be one of their last ones on their grueling journey from lives of <u>war</u> , violence, poverty and oppression.	Сотні <u>біженців</u> – як цей чоловік – на цьому тижні заповнили залізничну станцію у Мюнхені, маючи надію, що ця станція може бути однією із останніх у виснажливій подорожі від життя у <u>війні</u> , насиллі, бідності та пригніченні.	Вилучення Лексичний еквівалент
79. ... This rush of people has challenged countries throughout Europe, including more prosperous ones that are prime destinations for <u>those in search of a better life</u> Цей наплив людей випробовує країни всієї Європи, у тому числі більш розвинені, які є основним місцем призначення для <u>тих, хто шукає кращого життя</u> .	Граматична заміна
80. Almost every new train arriving in Munich brings another batch of people seeking a better	Майже кожен новий прибуваючий потяг до Мюнхена доставляє іншу групу людей, які шукають	Граматична заміна

<u>life.</u>	<u>кращого життя.</u>	
81. <u>The new arrivals</u> get medical checks and then are escorted onto buses and taken to temporary accommodation.	<u>Біженці, які прибувають,</u> проходять медичний огляд, і тоді їх перевозять автобусами до тимчасового житла.	Описовий переклад
82. So far this year more than 34,000 <u>migrants and refugees</u> have crossed the Mediterranean Sea seeking a new life.	Наразі цього року більш ніж 34 000 <u>мігрантів</u> перетнули Середземне море, шукаючи нове життя.	Вилучення Лексичний еквівалент
83. For more we are joined by Lorraine Lam, an outreach worker who has been working closely with <u>asylum seekers</u> in need of housing in Toronto.	Щоб дізнатись більше ми з'єднались із Лорейн Лем, громадським активістом, яка тісно працює із <u>тими, хто просить притулку в Канаді,</u> які потребують житла у Торонто.	Описовий переклад
84. Close to 200 <u>asylum seekers and refugees</u> who were <u>forced</u> to sleep outside in Toronto have moved to a church in the city's North York area.	Близько 200 <u>біженців,</u> які були змушені спати на вулиці у Торонто, переїхали до церкви у межах міста Північного Йорка.	Вилучення Лексичний еквівалент
85. <u>Refugees and asylum seekers</u> say they are being forced to sleep outside because of a lack of housing and adequate shelter space in Toronto.	Біженці заявляють, що <u>змушені</u> спати на вулиці через відсутність житла та належної кількості притулку у Торонто.	Лексичний еквівалент Вилучення
86. According to city officials, up to 45 per cent of <u>newcomers</u> who call the shelter intake system get turned away.	За даними міської влади, до 45 відсотків <u>біженців, які нещодавно прибули,</u> які телефонують до системи прийому притулків, отримують відмову.	Описовий переклад
87. The <u>refugee housing crisis</u> in Toronto is drawing attention to another challenge facing <u>asylum seekers</u> in	<u>Криза з наданням житла біженцям</u> у м. Торонто привертає увагу до іншої проблеми, з якою стикаються <u>претенденти на отримання</u>	Транспозиція Додавання Описовий переклад

Canada: how long it takes for them to get permission to work in this country.	<u>статусу біженця</u> у Канаді: скільки часу займає отримання ними дозволу на працю у цій країні.	
88. <u>Asylum seekers</u> are allowed to get a job in Canada while their claim for <u>refugee status</u> is being assessed, but only if they've been issued a work permit.	<u>Кандидатам на отримання статусу біженця</u> дозволено працювати у Канаді упродовж розгляду їх звернення на отримання <u>статусу біженця</u> , але тільки якщо їм надано дозвіл на працю.	Описовий переклад Транспозиція
89. Staff at agencies providing services to <u>refugee claimants</u> say their clients are typically waiting anywhere from several months to more than a year for work permits.	Службовці агентств, які надають послуги <u>претендентам на отримання статусу біженця</u> , запевняють, що їх клієнти як правило очікують від декількох місяців до більше року дозвіл на працю.	Описовий переклад
90. They say if the federal government can speed up the process, <u>asylum seekers</u> would be better able to support themselves and their families and potentially lessen the demand for shelter spaces that saw dozens of <u>refugee claimants</u> sleeping on the street in Toronto in recent weeks.	Вони заявляють, що у разі прискорення федеральним урядом процесу опрацювання заяв <u>тих, хто просить прихистку</u> , вони мали б більше можливостей забезпечити себе та свої сім'ї та ймовірно зменшили кількість запитів на отримання місць у прихистку, адже за останні тижні помітили десятки <u>претендентів на отримання статусу біженця</u> , що сплять на вулицях м. Торонто.	Описовий переклад Описовий переклад
91. "One of the best ways to support <u>refugees and asylum seekers</u> for the long-term is by helping them find meaningful employment," Ford and Chow said in a joint statement this week.	«Одним із найкращих способів підтримати <u>біженців</u> у довгостроковій перспективі – це допомогти їм у гідному працевлаштуванні», відмітили Форд та Чоу у спільній заяві цього тижня.	Лексичний еквівалент Вилучення

<p>92. "We are urging the federal government to immediately dispatch dedicated resources on the ground to help <u>refugees and asylum seekers</u> complete paperwork and process their applications so that <u>people arriving</u> can begin to find good work in weeks rather than the years it can currently take."</p>	<p>«Ми закликаємо федеральний уряд негайно скерувати виділені ресурси на місця для допомоги тим, <u>хто подав документи на отримання статусу біженця</u>, у завершенні бюрократичної роботи та процесу розгляду їх заяв, щоб <u>біженці, які прибувають</u>, люди могли знайти гарну роботу упродовж декількох тижнів, а не років як це має місце на даний час.»</p>	<p>Описовий переклад</p> <p>Описовий переклад</p>
<p>93. Sandy says the bulk of <u>asylum seekers</u> who come to her agency say they want to find a job as soon as possible.</p>	<p>Сенді говорить, що переважна більшість <u>претендентів на отримання статусу біженця</u>, які звертаються до її агентства, повідомляють, що вони хочуть знайти роботу якомога швидше.</p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>94. To qualify for a work permit, an <u>asylum seeker</u> must have made a claim for <u>refugee status</u> in Canada, provided their biometrics such as fingerprints and undergone a medical exam.</p>	<p>Щоб отримати дозвіл на працю <u>претендент</u> повинен подати заяву на отримання статусу біженця у Канаді та надати біометричні, зокрема відбитки пальців, та пройти медичне обстеження.</p>	<p>Смисловий розвиток</p> <p>Транспозиція</p>
<p>95. In addition, their claim must have been screened by <u>Immigration, Refugees and Citizenship Canada</u> (IRCC) and found to merit referral to the <u>Immigration and Refugee Board</u> for a legal decision on granting refugee status.</p>	<p>Також їх заяви мають бути перевірені <u>Службою імміграції, біженства та громадянства Канади</u> на відповідність для направлення до <u>Ради з питань імміграції та біженства</u> для прийняття рішення щодо надання статусу біженця.</p>	<p>Лексичний еквівалент Транспозиція, додавання</p> <p>Лексичний еквівалент додавання Транспозиція</p>
<p>96. That screening process is typically responsible for the long</p>	<p>Як повідомляють <u>захисники прав біженців</u>, цей процес перевірки є типовою</p>	<p>Транспозиція, модуляція</p>

waits, according to <u>refugee advocates</u> .	причиною затримок.	
97. Citing a renewed surge in <u>refugee claims</u> and critical delays in processing, Immigration Minister Sean Fraser brought in a new temporary policy last November to streamline work permit approvals for <u>asylum seekers</u> .	Посилаючись на нову хвилю <u>заяв біженців</u> та критичну затримку у їх розгляді, Міністр з питань імміграції застосував нові тимчасові заходи минулого листопада для вдосконалення питань щодо затвердження рішень про надання дозволів на працю <u>претендентам на отримання статусу біженця</u> .	Транспозиція Описовий переклад
98. A federal government official says work permits are now being issued to <u>refugee claimants</u> much more quickly than they were last fall, in part as a result of a new online application portal, typically in six to eight days after the <u>asylum seeker</u> meets all the eligibility criteria.	Посадовець федерального уряду заявляє, що дозволи на працю <u>особам, які подали заяви на отримання статусу біженця</u> зараз видаються набагато швидше ніж це було минулої осені, зокрема як результат роботи нового інтернет-порталу для подачі заяв, як правило від шести до восьми днів після того, як <u>такі кандидати</u> доведуть, що відповідають усім критеріям.	Описовий переклад Смисловий розвиток
99. On Wednesday, CBC News requested current figures on <u>refugee claimants</u> awaiting work permits but IRCC officials did not provide any information by publication time.	У середу СіБіСі Н'юз надіслала запит щодо актуальної кількості <u>людей, які подали заяви на отримання статусу біженців</u> щодо отримання дозволів на працю, але посадовці СІБГ не надали жодної інформації на час публікації цього повідомлення.	Описовий переклад
100. The discrepancy is wrapped up in the difference between <u>resettled refugees</u> (who are screened overseas then come to Canada with official approval)	Розбіжність зведена до різниці між <u>біженцями-переселенцями</u> (яких спочатку перевірили дистанційно, а потім вони прибули до Канади із затвердженим рішенням) та	Морфологічна заміна, транспозиція

and <u>asylum seekers</u> (who arrive in Canada then make a claim for <u>refugee status</u> .)	<u>тими, хто просить прихистку</u> (які спочатку прибули до Канади, а згодом подали звернення на отримання статусу біженця).	Описовий переклад Транспозиція
101. His latest four-party coalition imploded over disagreements on policies to limit the number of <u>refugees and asylum seekers</u> entering the Netherlands.	В його чотирьох-партійній коаліції точаться внутрішні суперечки щодо політики обмеження кількості <u>осіб, які шукають притулку</u> , що прибувають до Нідерландів.	Вилучення Описовий переклад
102. Once relocated, <u>asylum seekers</u> would be barred from ever entering Britain again.	Якщо <u>претендентів на отримання статусу біженця</u> виселять хоча б один раз, їм буде заборонено в'їзд до Британії у подальшом.	Описовий переклад
103. Since leaving the European Union, Britain can no longer legally return <u>asylum seekers</u> to the first E.U. country they entered.	Після виходу із Європейського Союзу, Британія більше не може законно повертати шукачів притулку до першої країни ЄС, в яку останні прибули.	
104. Just four days ago, <u>asylum seekers</u> were <u>moved</u> onto an austere barge moored off the British coast as the government rolled out a new policy aimed at illustrating its tough approach on <u>migration</u> .	Чотири дні назад <u>тих, хто просить прихистку</u> , перемістили на звичайну баржу пришвартовану біля британського узбережжя, у зв'язку із застосуванням урядом нової політики, спрямованої на демонстрацію цього суворого підходу до питань <u>міграції</u> .	Описовий переклад Лексичний еквівалент

SUMMARY

This master's thesis is dedicated to the study of linguistic and stylistic means of verbalization of the concept REFUGEES in modern English media discourse and the specificity of their translation into Ukrainian.

The object of the paper are linguistic and stylistic means of verbalization of the concept REFUGEES in modern English media discourse.

The subject of the paper are the ways of the Ukrainian translation of linguistic and stylistic means of verbalization of the concept REFUGEES in modern English media discourse.

The purpose of this research paper is to define linguistic and stylistic means of verbalization of the concept REFUGEE in modern English media discourse and the specificity of their translation into Ukrainian.

The research is based on 104 fragments of modern English mass media such as *The Economist*, *Politico*, *The Washington Post*, *The New York Times*, *Reuters*, *BBC*, *CNN*, *CBS NEWS*.

The results of the research demonstrate that the concept REFUGEES is verbalized by 225 different means: lexical means (157 units, 69,9%) significantly dominate over stylistic means (24 units, 10,6%). Another way of verbalization of the concept REFUGEES is ensured by conceptual metaphors (44 units, 19,5%), which reveal the potential content of the concept. Such conceptual metaphors include REFUGEES IS FLEEING (19 units, 8, 4%); REFUGEES IS WAR (16 units, 7, 1%); REFUGEES IS BEING FORCED (6 units, 2, 7%), REFUGEES IS DANGER (2 units, 0, 9%); REFUGEES IS PERSECUTION (1 unit, 0, 4). Stylistic means include epithets (12 units, 5,3%), euphemisms (10 units, 4, 4 %), and metaphors (2 units, 0, 9%).

Translation of the linguistic and stylistic means of verbalization of the concept REFUGEES is carried out with the help of lexical equivalents (107 cases, 42, 8%), lexical translation transformations (44 units, 17, 6%), grammatical translation

transformations (58 units, 23, 2%), lexical and grammatical transition transformations (41 units, 16, 4%).

The analysis of the translation ways of the linguistic and stylistic verbalization means of concept REFUGEES shows that the translator should consider linguistic, stylistic, social, pragmatic and cultural factors both in the source and target languages.

Key words: concept, concept REFUGEES, linguistic and stylistic means of verbalization, lexical equivalent, translation transformations.